

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Г.С. СКОВОРОДИ
ФАКУЛЬТЕТ ПОЧАТКОВОГО НАВЧАННЯ

До 300-річчя від дня народження Г.С. Сковороди

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ
МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

МАТЕРІАЛИ
НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ
ФАКУЛЬТЕТУ ПОЧАТКОВОГО НАВЧАННЯ

Випуск 12

Затверджено редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного
університету імені Г.С. Сковороди
протокол № 9 від 21.09.2022 р.

ХАРКІВ – 2022

ББК 74.102.121
УДК 373.31: 811.161.2
М34

Редакційна колегія

Довженко Т.О. – доктор педагогічних наук, професор, декан факультету початкового навчання ХНПУ імені Г.С. Сковороди;

Ткаченко Л.П. – доктор педагогічних наук, завідувач кафедри теорії і методики викладання філологічних дисциплін у дошкільній, початковій і спеціальній освіті ХНПУ імені Г.С. Сковороди;

Коваленко О.М. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики викладання філологічних дисциплін у дошкільній, початковій і спеціальній освіті, координатор з наукової роботи факультету початкового навчання ХНПУ імені Г.С. Сковороди;

Ємець А.А. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики викладання філологічних дисциплін у дошкільній, початковій і спеціальній освіті ХНПУ імені Г.С. Сковороди;

Масюк О.М. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри природничо-математичних дисциплін у дошкільній, початковій і спеціальній освіті ХНПУ імені Г.С. Сковороди;

Партола В.В. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри природничо-математичних дисциплін у дошкільній, початковій і спеціальній освіті ХНПУ імені Г.С. Сковороди.

Затверджено редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди
Протокол № 9 від 21.09. 2022 р.

Актуальні проблеми навчання і виховання молодших школярів. Матеріали наукової конференції студентів факультету початкового навчання: Збірник тез. – Вип. 12 / За заг. ред. Л.П. Ткаченко. – Харків: ХНПУ, 2022. – 48с.

У збірнику подано тези виступів на науково-практичній онлайн-конференції студентів факультету початкового навчання ХНПУ імені Г.С. Сковороди.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми розвитку культури мовлення, методики навчання української мови, сучасні проблеми вивчення дитячої літератури і методики літературного читання, навчання природничих і математичних дисциплін у початковій школі.

Тези друкуються в авторській редакції. Відповідальність за дотримання вимог академічної доброчесності та зміст несуть автори та їхні наукові керівники.

ПРОГРАМА КОНФЕРЕНЦІЇ

12 травня 2022 року

- 13.00 – 13.10 – Відкриття конференції
13.10 – 13.40 – Пленарне засідання
13.50 – 16.30 – Секційні засідання
16.40 – 17.00 – Підсумкове пленарне засідання

Порядок роботи

Доповідь на пленарному засіданні – 10-15 хв.

Виступ на секційному засіданні – 5-10 хв.

Виступи під час обговорення – до 5 хв.

ВІДКРИТТЯ КОНФЕРЕНЦІЇ

Привітання учасників конференції

Довженко Т.О. – доктор педагогічних наук, професор, декан факультету початкового навчання Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

Реформування системи початкової освіти в умовах воєнного стану

Коваленко О.М. – кандидат педагогічних наук, доцент, координатор з наукової роботи факультету початкового навчання Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

Особливості організації наукової роботи студентів факультету початкового навчання в умовах воєнного стану

Кривуля Юлія – студентка 32 групи, голова наукового студентського товариства факультету початкового навчання Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

СЕКЦІЯ 1***АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕТОДИКИ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ***

Керівник секції: канд. пед. наук, доц. А.А.Ємець

Секретар секції: студентка 31 групи Виходцева Дар'я

ВИСТУПИ

1. Бондаренко Марія, наук. кер.: к.п.н., доц. А.А.Ємець

Робота над поетичними творами як засіб розвитку емоційного інтелекту молодших школярів.

2. Євченко Тетяна, наук. кер.: к.п.н., доц. О.М.Коваленко

Дослідження вміння молодших школярів визначати емоцій, які викликає читання віршованих творів

3. Рясна Лілія, наук. кер.: к.п.н., доц. А.А.Ємець

Аналіз художніх творів на уроках літературного читання як засіб покращення їх розуміння

4. Виходцева Дар'я, наук. кер.: к.п.н., доц. А.А.Ємець

Особливості опрацювання фантастичних творів у початковій школі

5. Іванова Катерина, наук. кер.: к.п.н., доц. А.А.Ємець

Особливості розкриття проблем булінгу в дитячій літературі

6. Кривуля Юлія, наук. кер.: к.п.н., доц. А.А.Ємець

Практика розвитку читацької компетентності в учнів початкової школи на засадах проєктної діяльності

7. Мірошніченко Марина, наук. кер.: к.п.н., доц. А.А.Ємець

Формування позитивного ставлення до книги та читання шляхом застосування літературних івентів

8. Олефіренко Олена, наук. кер.: к.п.н., доц. А.А.Ємець

Літературно-театральний гурток в системі літературного розвитку молодших школярів

СЕКЦІЯ 2
УКРАЇНСЬКА МОВА В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ:
МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ

Керівник секції: викладач Г.В.Левандовська

Секретар секції: студентка 32 групи Наталія Алексєєва

ВИСТУПИ

1. Алексєєва Наталія, наук. кер.: викладач Г.В.Левандовська

Особливості формування навички читання молодших школярів в період навчання грамоти

2. Лукієнко Тетяна, наук. кер.: викладач Г.В.Левандовська

Диференційований підхід до учнів у процесі навчання грамоти

3. Капуста Людмила, наук. кер.: к.п.н., доц. В.В.Партола

Питання формування навичок звукового аналізу у дітей молодшого шкільного віку з дисграфією

4. Комишан Марина, наук. кер.: к.п.н., доц. В.В.Партола

Зміст логопедичного впливу на корекцію звуковимови у дітей старшого дошкільного віку з дислалією

5. Петухова Анастасія, наук. кер.: викладач Г.В.Левандовська

Використання усної народної творчості як важлива умова розвитку мовленнєвої діяльності

6. Резінова Анна, наук. кер.: викладач Г.В.Левандовська

Розвиток діалогічного мовлення молодших школярів на уроках української мови

7. Сіненко Юлія, наук. кер.: к.п.н., доц. В.В.Партола

Особливості педагогічної роботи з дітьми з порушенням мовлення (дислалія)

8. Шиян Поліна, Пегліванян Діана, наук. кер.: к.п.н., доц. А.А.Ємець

Шляхи формування мовлення українською в російськомовних дошкільників

9. Дудка Ольга, наук. кер.: к.п.н., доц. А.А.Ємець

Розвиток навичок мовлення українською в російськомовних першокласників.

10. Хвостик Анастасія, наук. кер.: к.п.н., доц. Ю.М.Тельпуховська

Використання технології інтерактивного навчання на уроках української мови в початкових класах

СЕКЦІЯ 3***АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ ПРИРОДНИЧИХ
ДИСЦИПЛІН У СУЧАСНІЙ ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ***

Керівник секції: канд. пед. наук, доц. Н.М. Смолянчук

Секретар секції: студентка 34 групи Анастасія Петухова

ВИСТУПИ

1. Кухар Катерина, наук. кер.: к.п.н., доц. Л.В.Любчак

Вінницький державний педагогічний університет імені М. Коцюбинського
Реалізація інтегрованого підходу у навчанні молодших школярів (з досвіду
В. О. Сухомлинського)

2. Халіна Ксенія, наук. кер.: д.п.н., проф. О.М.Іонова

Екологічне виховання молодших школярів як актуальна психолого-
педагогічна проблема

3. Петухова Анастасія, наук. кер.: к.п.н., доц. Н.М.Смолянчук

Безпечний освітній простір як умова успішного навчання в НУШ

4. Бондаренко Марія, наук. кер.: к.п.н., доц. О.М.Масюк

Організація stem-уроків «Я досліджую світ» у початковій школі

СЕКЦІЯ 4***АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ МАТЕМАТИЧНИХ
ДИСЦИПЛІН У СУЧАСНІЙ ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ***

Керівник секції: канд. пед. наук, доц. О.М.Масюк

Секретар секції: студентка 34 групи Софія Гуріна

ВИСТУПИ

1. Зінов'єва Вероніка, наук. кер.: к.п.н., доц. О.М.Масюк

Розвиток математичних здібностей учнів початкової школи

2. Губанова Олександра, наук. кер.: к.п.н., доц. О.М.Масюк

Прийоми підвищення пізнавальної активності учнів початкової школи у
процесі формування обчислювальної компетентності

3. Петрова Анна, наук. кер.: д.п.н., проф. О.М.Іонова

Формування логічного мислення в учнів початкової школи на уроках
математики

4. Култигіна Анастасія, наук. кер.: д.п.н., проф. О.М.Іонова

Формування прийомів самоконтролю в учнів початкових класів

5. **Черниш Тетяна**, наук. кер.: к.п.н., доц. Л.В.Любчак
Вінницький державний педагогічний університет імені М. Коцюбинського
Розвиток уміння орієнтуватися в часі та берегти його як важливе загальнонавчальне уміння першокласників
6. **Щукіна Анастасія**, наук. кер.: к.п.н., доц. О.М.Масюк
Формування в учнів логічного мислення під час вивчення типових задач з пропорційно залежними величинами
7. **Гуріна Софія**, наук. кер.: к.п.н., доц. О.М.Масюк
Застосування диференційованого підходу під час навчання розв'язувати сюжетні задачі учнів з порушеннями інтелектуального розвитку
8. **Ведь Ірина**, наук. кер.: к.п.н., доц. О.М.Масюк
Вивчення табличного множення і ділення
9. **Виходцева Дарія**, наук. кер.: к.п.н., доц. О.М.Масюк
STEM - сучасний інноваційний підхід в освіті
10. **Іванова Катерина**, наук. кер.: к.п.н., доц. О.М.Масюк
Впровадження STEM -технологій в освітній процес у початкових класах
11. **Халіна Ксенія**, наук. кер.: к.п.н., доц. О.М.Масюк
Впровадження STEM-освіти у початкову школу
12. **Вороніна Кристина**, наук. кер.: к.п.н., доц. О.М.Масюк
Освітня робототехніка в Україні
13. **Черкашева Катерина**, наук. кер.: к.п.н., доц. О.М.Масюк
Робототехніка як одна з складових STEM-освіти
14. **Хвостик Анастасія**, наук. кер.: к.п.н., доц. О.М.Масюк
Робототехніка як провідна технологія STEM-освіти
15. **Євченко Тетяна**, наук. кер.: к.п.н., доц. О.М.Масюк
Робототехніка як один із напрямів впровадження STEM-освіти

Секція 1. Актуальні проблеми методики літературного читання
**РОБОТА НАД ПОЕТИЧНИМИ ТВОРАМИ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ
 ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ**

Бондаренко Марія

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент А. А. Ємець

Актуальним питанням сучасної освіти педагогічна спільнота визначає розвиток в учнів емоційної інтелекту як групи здібностей, умінь розпізнавати емоції – власні та оточуючих людей – й керувати ними.

Питання розвитку емоційного інтелекту були висвітлені такими вченими, як Р. Бар-Он, Г. Гараскова, Д. Гоулман, Д. Люсін, Дж. Мейер, П. Селовей. З вітчизняних науковців цим питанням займалися І. Аршава, О. Власова, С. Деревянко, Н. Коврига, Е. Носенко.

Один з актуальних розділів цього наукового напрямку пов'язаний із дослідженням негативних емоцій, бо їхнє усвідомлення і дітьми, і дорослими сприятиме створенню оптимального навчального процесу.

Негативними вважають емоції, що народжуються на основі негативного настрою і негативного світосприйняття. До них відносять страх, злість, смуток, жах, незадоволення, недовірливість, розпач, зневіру тощо, вони впливають не тільки на власний настрій, але й на стосунки з оточуючими.

На думку науковців, негативні емоції не варто відносити до розряду «поганих», вони часто бувають адекватні й корисні, а в невеликій інтенсивності – навіть привабливі. З біологічної точки зору, негативні емоції головують над позитивними, бо часто сигналізують про небезпеку для організму, чим допомагають йому вижити.

У художній літературі емоції подано досить виразно. Особливо це стосується поетичних творів, в яких емоційні переживання складають основу.

Аналіз віршованих творів, поданих у чинних підручниках «Українська мова та читання» для 2 та 3 класів (упорядники Н.Кравцова, В.Романова А.Савчук), дозволив виявити палітру негативних емоцій:

смуток («Київ» Л. Коваль; «Тополя» Т. Шевченко),

страх («Має страх великі очі» Г.Коназюк),

незадоволення, недовірливість («У комп'ютера» Г. Фалькович).

На уроках позакласного читання учнів доречно знайомити з різними емоціями у віршах, наприклад, запропонувати вірші Г.Малик «Бах і Бух»(жах), «Запросини»(страх), а також Г.Бойка «Бруднуля»(сором).

Послідовність усвідомлення емоційних станів під час опрацювання віршів передбачає зразкове виразне емоційне читання вчителя, позначення емоції словом, бесіда з учнями, яка допомагає розумінню мотивів переживань, відтворення учнями через виразне читання того, що відчувається у творі.

Методисти зауважують, що вчителю негативні емоції під час виразного читання необхідно теж демонструвати, але й не перебільшувати.

Отже, поетичні твори мають вплив на учнів початкових класів з емоційного боку. Завдяки ньому розвивається інтелект учнів, їх сприймання світу та любов до дитячої літератури.

Секція 1. Актуальні проблеми методики літературного читання
**ДОСЛІДЖЕННЯ ВМІННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ВИЗНАЧАТИ
ЕМОЦІЙ, ЯКІ ВИКЛИКАЄ ЧИТАННЯ ВІРШОВАНИХ ТВОРІВ**

Тетяна Євченко

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент О.М. Коваленко

Емоційний розвиток є невід’ємною і дуже важливою частиною життя кожної дитини. Саме він впливає на майбутнє життя, уміння спілкуватися, емоційну сферу, здатність керувати своїми емоціями та інше. У науковій роботі ми спиралися на дослідження емоційного розвитку молодших школярів Л. Божович, В.Мухіної, Л.Обухової, В.Прокоф’єва, Л.Славіної, Д.Фельдштейна, М.Якобсон та ін.

Одним із завдань нашого дослідження було визначення того, чи можуть учні початкової школи правильно оцінити емоції художнього твору.

Базою дослідження було обрано четвертий клас Довжанського ліцею ім. П. Г. Стрижака та Харківської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 59. Загальна кількість респондентів – 37 дітей.

Нами були розроблені опитувальники (бланки А та Б), на яких треба було визначити і записати емоції, що викликають зазначені віршовані твори. Різницею у бланках А та Б було лише те, що перша анкета пропонувала варіанти відповідей, а друга вимагала самостійного визначення. У кожному бланці містилося по чотири дитячих вірша.

Перед початком виконання завдань опитування учні були проінструктовані. Вони могли обрати як одну, так і кілька відповідей; відповідати треба було самостійно, за потреби звертатися до дослідників.

Після проведення опитування відповіді четвертокласників були проаналізовані. Для того щоб оцінити відповіді, використовувався еталонний зразок.

Основні висновки. По-перше, діти обирали переважно одну відповідь-емоцію, тоді як у еталонному зразку було дві. Це свідчить про те, що учні ще не усвідомлюють, що емоційна палітра віршів неоднозначна, плинна. По-друге, під час самостійного визначення правильних відповідей було більше, ніж коли пропонувалися варіанти. Це свідчить про деяку шкідливість тестових завдань, які виробляють в учнів звичку відповідати навмання. По-третє, четвертокласники правильно визначають лише більш прості емоції, характерні для 1-2 класів, визначення більш складних емоцій викликає труднощі, над якими потрібно працювати на уроках літературного читання.

Аналіз науково-методичної літератури дозволив визначити найбільш продуктивні прийоми опрацювання поетичних творів у початковій школі, зокрема усвідомлення емоційних станів і переживань – ті, що базуються на дитячому уявленні, опорі на переживання, наявних у дитячому досвіді. Апробація зазначеного напрямку – мета нашої подальшої роботи.

Отже, учні 4 класу можуть визначати правильно найпростіші емоції, більш складні емоційні переживання потребують переходу на новий рівень емоційного розвитку.

Секція 1. Актуальні проблеми методики літературного читання
**АНАЛІЗ ХУДОЖНІХ ТВОРІВ НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРНОГО
ЧИТАННЯ ЯК ЗАСІБ ПОКРАЩЕННЯ ЇХ РОЗУМІННЯ**

Рясна Лілія

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент А. А. Ємець

Покращення розуміння художніх творів – актуальна проблема як минулих часів, так і сьогодення. Цьому питанню присвятили свої дослідження такі науковці, як А. Анцупов, Т. Білявська, Л. Гуменюк, О. Зінчина, Г. Костюк, Л. Котлова, С. Максименко, В. Нагаєв, В. Петрінко, О. Савченко, А. Шипілов та ін.

Аналіз психолого-педагогічної літератури дав можливість визначити, що розуміння – це результат складної аналітико-синтетичної діяльності мозку, яка допомагає розкривати сутність об'єктів, та усвідомлювати зв'язки, відносини, які в ній відображені. Тоді як розуміння художнього твору в початковій школі – це здатність відтворювати зміст тексту, поділяти його на закінчені частини, виділяти в них головне, визначати за допомогою вчителя зміст усього тексту в цілому.

Одна з проблем початкової школи – низький рівень розуміння художнього твору, не розуміння причинно-наслідкових зв'язків, якщо вони прямо не висловлені в тексті. Дитині важко орієнтуватися в тексті, розглядати його будову, художні засоби. Якщо діти не навчаються цьому в початкових класах, тоді вони не можуть правильно працювати з інформацією в старших класах.

Одним із ефективних засобів покращення розуміння є аналіз художніх творів, який передбачає поділ тексту на більш простіші складові та розгляд кожної з них для більш повнішого усвідомлення і розуміння твору. Так читач усвідомлює, що твір значно багатший, ніж йому здавалося. Текст є складною системою, де кожна складова має важливе значення і при цьому взаємодіє з іншими. Методисти виділяють три етапи роботи над художнім твором: первинний синтез, аналіз, вторинний синтез. Мета аналізу художніх творів – це створити підґрунтя для подальшого розуміння твору, формувати навичку вдумливого читання твору.

У своїй науковій роботі ми зосередили увагу на аналізі художніх творів про шкільні конфлікти. Саме цей спосіб дозволяє прослідкувати як виникають конфлікти, причини виникнення, хто є учасником. Також це допомагає зрозуміти, яким же способом був вирішений конфлікт та як він завершився. Яскравим прикладом творів про конфлікти є твори О. Копиленка «Настуся Горошинка», «Порізана парта», В. Нестайка «Злочин» Жори Горобейка».

Отже, проблема покращення дитячого розуміння є актуальною як для освіти, так і суспільства в цілому. Саме тому використання вчителем початкових класів різноманітних засобів, методів і технологій є очевидним, а саме використання аналізу художніх творів на уроках літературного читання має найбільший результат у вирішенні цієї проблеми і дає дітям можливість навчитися краще розуміти і вирішувати різні життєві ситуації.

Секція 1. Актуальні проблеми методики літературного читання
ОСОБЛИВОСТІ ОПРАЦЮВАННЯ ФАНТАСТИЧНИХ ТВОРІВ У
ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Дар'я Виходцева

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент А.А.Ємець

Сьогодні надзвичайно актуально постає питання формування всебічно розвиненої особистості. Незаперечним залишається факт, що особливості мови художнього твору, а також його семантичне навантаження мають неабиякий вплив на свідомість читача. Твори художньої літератури впливають на почуття і розум дитини, розширюють загальний світогляд, вчать любові, чесності й наполегливості, стійкості та незламності.

У ХХІ ст. ми спостерігаємо бурхливий розвиток жанру фантастичної літератури. Творчості дитячих фантастів присвячені праці Н. Дев'ятко, Я. Дубинянської, Т. Качак, Л. Лебедівни, Н. Марченко, В. Пузія, у яких охарактеризовано загальні жанрово-стильові аспекти.

Дитяча фантастика – це художні твори, у яких ідеї та образи будуються виключно на вигаданому автором дивовижному світі, на зображенні дивного і неможливого. Однак якість неможливого буває різною – від майже ймовірного до зовсім неприпустимого з погляду законів природи. Наприклад, твір, про незвичайну дівчинку, у якої мама-ангел, а тато-король на далекому острові – Астрід Ліндгрєн «Пеппі Довгапанчоха».

У шкільній програмі фантастична література обмежується вивченням народних чарівних казок, а також представлена поодинокими творами з елементами фантастики. Необхідність пояснення дивовижного вимагає більшого обсягу, тому більшість творів представлено жанром повісті. Наприклад, повість, в якій розповідається про життя людського дитинча в джунглях, серед вовчої зграї. (Дж.Р.Кіплінга «Мауглі йде до людей»)

Опрацювання народних казок спирається на розуміння незмінності образу героя: добрий залишається добрим, злий злим, на відміну від авторських творів, де відбувається трансформація, найчастіше персонаж змінюється в позитивний бік. Наприклад, у казці Г.Малик «Аля в країні Недоладії» головна героїня позбавляється негативної риси – припиняє кидати недороблене. У народних казках увага зосереджена на усвідомленні сюжетної лінії, думки, що героєві допомагають, бо він робить добрі вчинки. Опрацювання фантастичних повістей вимагає окрім розуміння сюжетної складової, ще визначення рис характеру персонажа, мотивів його поведінки. Наприклад, чому Вікентій потрапив у халепу, хоча опинився в омріяному місці (Я.Стельмах «Вікентій Прерозумний») або як зміниться життя Василини після того, як вона дізнається, що її тато – могутній маг (Н.Щерба «Часодії»).

На сьогодні фантастична література у межах шкільної програми представлено досить обмежено, але її перспективність впливу на читача-молодшого підлітка неможна заперечувати. Тому, вибравши жанр фантастика я сподіваюсь, що цей жанр буде розвиватися і далі, хотілося б, щоб все створене авторами було і далі цікаво читати, слухати і дивитися. І маємо надію, що в майбутньому програма поширяться сучасними творами для сучасних школярів.

Секція 1. Актуальні проблеми методики літературного читання
**ОСОБЛИВОСТІ РОЗКРИТТЯ ПРОБЛЕМ БУЛІНГУ В ДИТЯЧІЙ
ЛІТЕРАТУРІ**

Катерина Іванова

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент А. А. Ємець

Тема шкільного булінгу є однією з найболючіших проблем сучасного суспільства. За даними UNICEF, у 2017 році Україна посідала четверте місце серед європейських країн за рівнем підліткової агресії (на першому – Росія, друге місце посідає Албанія, а третє – Білорусь).

Центральним завданням нашої наукової роботи було дослідити, як явище булінгу відображено в дитячій літературі, як герої вирішують цю ситуацію. Проаналізувавши значну кількість творів, ми помітили, що саме для учнів початкових класів ця тема поки менш актуальна, ніж для підлітків, хоча і наявна. У межах наукової роботи ми дібрали кілька творів, з якими варто познайомити молодших школярів.

Усесвітньо відома автобіографічна казка датського письменника. ХІХ століття Ганса Християна Андерсена «Гидке каченя» (переклад О.Іваненко). Гидке каченя – типова жертва булінгу, над яким знущалися упродовж всієї історії. Герой непомітно для себе виростає в прекрасного лебедя, а булери (качка, дикі гуси, дівчинка, яка приносила корм птахам, старенька з котом і куркою) залишаються дурними, злими і не здатними змінитись на краще.

Казка сучасного датського письменника Егона Матисена «Кіт з блакитними очима» (переклад О.Мяеотс) знову розповідає про безстрашного Кота, якому завдавали багато клопотів його блакитні очі, бо навколо всі коти були жовтоокі. Головний герой не стає жертвою булінгу, але йому це дається нелегко. Хоча книжка розрахована для дошкільників, вона послідовно просуває думку про те, що важливо наполегливо йти до своєї мрії.

У творі шведського письменника Фредріка Бакмана «Моя бабуся просить її вибачити» (переклад О.Захарченко) жертва боулінгу – семирічна Ельса, яку цькують однокласники. Відвертий булінг вдається припинити тоді, коли Ельса знаходить нового друга, і вони починають давати відсіч разом.

У книзі сучасної італійської письменниці Елеонори Форнасарі «Здолай боулінг разом з героями казок» (переклад з англійської А.Вашук) розглянуто більше десяти сюжетів, у яких можна побачити прояви булінгу. Не з усіма прикладами можна погодитися, у деяких ситуацій відсутній такий суттєвий компонент як систематичне цькування (наприклад, у Людожера з «Хлопчика-мізинчика»). Однак, наявність та оформлення такого важливого матеріалу робить книгу надзвичайно корисною для сучасної школи.

На нашу думку, обговорення проблем булінгу, за допомогою правильно дібраної літератури, у деякій мірі дозволить попередити можливі проблеми в майбутньому.

Секція 1. Актуальні проблеми методики літературного читання
**ПРАКТИКА РОЗВИТКУ ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УЧНІВ
ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ НА ЗАСАДАХ ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Кривуля Юлія

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент А. А. Ємець

Однією з найважливіших базових компетентностей, що мають бути сформовані в початковій школі, є читацька. На жаль, як свідчать результати багатьох сучасних досліджень, рівень сформованості цієї компетентності досить низький і може стати повноцінною базою для подальшого формування кваліфікованого читача.

Перспективним, зручним і дієвим засобом формування читацької компетентності вважаємо проєктну діяльність. За Дж.Дьюї, проєктно-орієнтоване навчання — це педагогічний процес, орієнтований на учня, який передбачає здобуванню більш глибоких знань шляхом активного вивчення проблем середовища. Завдяки проєктно-орієнтованому навчанню з'явився метод проєктів, який активно використовується в сучасній педагогіці.

Починаючи з 2020 року в Науково-консультативному центрі читання та дитячої книги ХНПУ імені Г.С. Сковороди, реалізується проєкт «Читання як зв'язок поколінь», основна мета якого сприяння зацікавленості дітей до читання, шляхом залучення до цього родинних традицій.

У першому семестрі 2021-2022 н.р. році розпочався апробаційний етап проєкту. Базовим був обраний четвертий клас загальноосвітньої школи №10 м. Харкова. Спочатку учні разом з батьками мали виконати завдання: батьки – згадати улюблену книгу в дитинстві та написати коротку емоційну рекомендацію; діти – скористатися рекомендацією і дати зворотний зв'язок, розповівши, чи сподобалася їм книга й які емоції вона викликала в них.

Спираючись на результати аналізу отриманих рекомендацій, з учнями було проведено низку занять, на яких обговорювалися поради батьків. Заняття проводилися раз на тиждень у форматі уроків позакласного читання за традиційною методикою. Розмова про твори доповнювалась біографічними розповідями про письменників. Діти обмінювалися враженнями про прочитане, а також знайомилися з творами, які раніше не читали. Було задіяно розмаїття методів. Особливу реакцію завжди викликала театралізація. Було помічено, що виконуючи домашнє завдання, діти читали не тільки твори художньої літератури з рекомендаційного переліку, а й самостійно доповнювали його іншими книжками авторів. На кінець семестру було отримано 74% карток з відповідями учнів на рекомендації від батьків, що свідчить про позитивну результативність проєкту.

Також було проведено опитування вчителів, які паралельно брали участь у проєкті. Результати свідчать про те, що залучити батьків до спілкування про книжки можливо й дуже корисно, за умови активної участі вчителя. У членів родини з'явилися цікаві теми для обговорення, літературні знання дітей збільшилися, показники читацької компетентності значно покращилися.

Секція 1. Актуальні проблеми методики літературного читання
ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОГО СТАВЛЕННЯ ДО КНИГИ ТА
ЧИТАННЯ ШЛЯХОМ ЗАСТОСУВАННЯ ЛІТЕРАТУРНИХ ІВЕНТІВ

Мірошніченко Марина

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент А. А. Ємець

У ХХІ столітті, у час інноваційних технологій школярі все більше віддають перевагу комп'ютерам, ніж книжці. Тому, щоб зацікавити дитину, учителі намагаються створювати позитивну книжкову атмосферу. Науковці стверджують, що ефективними для зацікавлення дитини книжкою та читанням є позакласні заходи, однак їх сучасна методика розроблена недостатньо.

Серед цікавих позакласних заходів особливу увагу привертають івенти. Івент — це слово, яке прийшло з англійської мови і означає "захід", переважно публічний, масовий. Зазвичай, використовується з розважальними або рекламними цілями в просуванні якогось товару. Івент обов'язково має емоційну складову, яка впливає на людину за допомогою застосування сюжетних шоу-елементів.

Літературні івенти (свято, шоу тощо) сьогодні можуть використовуватися як новітня технологія навчання й сприяти створенню позитивного читацького середовища, прищеплювати любов до читання.

Розробляючи літературні івенти, важливо враховувати вікові можливості учнів: тематика й жанрові особливості мають відповідати певному етапу розвитку. Для початкової школи це будуть казкові та пригодницькі історії про дітей та природу. Темі івентів можуть бути пов'язані із улюбленими серіями книжок або популярними персонажами, зосереджені на відомих історичних особах або позаземних подіях. Науковці А.А.Ємець та О.М.Коваленко запропонували такі теми літературних івентів, як «Книжковий Театроград», «Пан Перевертас завітає в кожен клас», «Сестривечір, добрички! Розгадай таємну мову». «Будьмо знайомі! Я – письменник...», «Світові книгомандри», «Пошуки книгоскарбів», «Відкриття та досліди в дитячих книжках».

Основною частиною заходу має бути виконання завдань, які відтворюють зміст художніх творів. Однією з частин івенту може бути розігрування дітьми літературного твору або фрагменту. Можна використати костюми, в яких були одягнуті герої твору. Якщо до цього твору був створений фільм або мультфільм, доречно застосувати знайомі мелодії.

Важливим при розробці літературного івенту є декор, який заохочуватиме читати, але не відволікатиме учнів від поставленого завдання. Він не тільки пожвавить атмосферу, а й стане чудовими довідковими інструментом, який допоможе краще зрозуміти текст прочитаного.

Для проведення літературного івенту потрібні комфортні умови і наявність нагород учасникам.

Аналіз існуючих івентів показав, що, на жаль, там переважає розважальний компонент. Завдання педагогів – посилити дидактичну складову, не руйнуючи привабливу гру.

Отже, використання літературних івентів формуватиме позитивне ставлення до книги й читання за умови продуманого підходу.

Секція 1. Актуальні проблеми методики літературного читання
**ЛІТЕРАТУРНО-ТЕАТРАЛЬНИЙ ГУРТОК В СИСТЕМІ
ЛІТЕРАТУРНОГО РОЗВИТКУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ**

Олефіренко Олена

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент А. А. Ємець

Пріоритетною метою сучасної початкової освіти є всебічний розвиток особистості. Ця мета досягається через розмаїття процесів навчання. Сформуванню сучасну розвинену людину тільки шляхом застосування класно-урочної системи неможливо, бо вона має певні обмеження. Тому невід'ємним складником системи освіти є позашкільна та позаурочна робота.

На сьогоднішній день особливо актуальною стає проблема літературного розвитку молодших школярів та потреби організації позаурочної діяльності у початковій школі.

У сучасній школі педагоги все частіше звертаються до різноманітних літературно-театральних гуртків. Театралізація та гра вже давно входять до більшості традиційних предметів – у формі рольових ігор, творчих завдань. Освоєння самого принципу гри, навчання способам спілкування, уміння концентруватися і ще більше стає необхідною реальністю навчального процесу.

Вплив театралізованої діяльності на розвиток творчих здібностей дітей молодшого шкільного віку досліджував Л.С. Виготський, Л.П. Бочкарева, Н.С. Карпінська, Л.С. Фурміна, М.Г. Татаренко, О.П. Аматыєва, Ю.І.Рубіна.

Під час дослідного навчання в 4 класі ХЗН№10 у дітей було виявлено значну зацікавленість до процесу читання, якщо він супроводжувався елементами театральної постанови. Виходячи з результатів аналізу історично детермінованих форм і методів, було розроблено наступні форми методів роботи з учнями: свята-посвячення в глядачі; театральні ігри на уроках з читання; конкурси і вікторини на знання учнями літературного твору та героїв за допомогою інсценізації, вираженню почуттів, емоцій; обговорення театралізації.

Було помічено, що під час читання п'єси, вірша, наявність музичного фону до твору дозволяє дитині-актору бути розкутим, читати виразніше, мова музики близька до людської мови, вона спонукає точно інтонувати звуки.

Виготовлення різноманітної бутафорії, масок, декорацій було цікавим завданням для дітей та їхніх батьків. Це допомагало обміркувати сюжет, характер героїв.

Отже, на заняттях літературно-театрального гуртка в дітей відбувається літературний розвиток. Було виявлено підвищення читацьких якостей, прагнення до читання, інтерес до виконання творчих завдань. Завдяки театралізації відбувається розвиток уяви, мовленнєвого апарату, навчальної мотивації, вдосконалюються навички викладу власних думок.

Секція 2. Українська мова в початковій школі: методичний аспект
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ НАВИЧКИ ЧИТАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В ПЕРІОД НАВЧАННЯ ГРАМОТИ

Алексеева Наталія

Науковий керівник - викладач Г. В. Левандовська

Формування повноцінного навички читання в молодших школярів починається під час навчання грамоті і продовжується під час усіх уроків. Для здійснення навичок повноцінного читання необхідно застосовувати різноманітні методи та прийоми. Чим якісніше і більше читає учень, тим загальний його розвиток буде вищим, мова красивіша і привабливіша, і сам він буде більш ерудованим.

Нині відзначається різкий спад інтересу до читання літератури. Тому найважливішим завданням уроків читання у початковій школі є виховання творчого, талановитого, естетично освіченого читача.

Читання є складною психічною діяльністю, що у рамках нейропсихологічного підходу сприймається як одне з вищих психічних функцій. Відповідно будова цієї функції має складну архітектуру, включає безліч психологічних процесів і міжаналізаторних зв'язків.

Вітчизняні науковці виділяють три етапи формування навички читання: аналітичний, синтетичний та автоматизований. На перших етапах навчання читання, під час звуко-буквеного аналізу одним із елементів роботи є пояснення та бесіда з учнями. Спочатку ми повинні навчити дитини читати вголос, а вже поступово переходити до читання про себе.

У сучасному освітньому процесі під час формування навички читання доцільно використовувати інформаційні технології. Застосування ІКТ для дозволяє вчителям організувати навчальний процес так, щоб він був цікавим і доступнішим. Діти найбільш успішно зможуть освоїти художній твір, а також підвищити рівень мотивації до навчання. Для організації навчання вчителю необхідно володіти сучасними методиками та новими освітніми технологіями, використовувати існуючі цифрові освітні ресурси та самому створювати електронні презентації та посібники.

Під час дослідного навчання, яке проводилося на базі Зміївського ліцею № 1 (онлайн навчання), нами було розроблено та апробовано такі методи та прийоми роботи з формування навички читання у 1 класі:

1. Звуко-буквенний аналіз слів.
2. Читання і диференціація подібних складів і слів.
3. Читання складів і слів з підготовкою.
4. Читання спільнокореневих слів.
5. Читання слів, що відрізняються 1-2 буквами або порядком їх розташування.

Використані методи та прийоми роботи показали свою ефективність щодо формування навички читання. Їх можна використовувати під час онлайн навчання, що наразі є досить актуальним.

Отже, формування навички читання – це складний та довготривалий процес, який потребує якісної підготовки як вчителя, так і учня.

Секція 2. Українська мова в початковій школі: методичний аспект
**ДИФЕРЕНЦІЙОВАНИЙ ПІДХІД ДО УЧНІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ
 ГРАМОТИ**

Лукієнко Тетяна

Науковий керівник – викладач Г. В. Левандовська

Актуальність проблеми диференційованого навчання полягає в тому, що всі учні не рівні за своїми можливостями, завдання вчителя забезпечити, створити найбільш сприятливі умови для розвитку особистості, розвитку індивідуальних здібностей кожної дитини.

Вперше даною роботою зайнялися представники напрямку гуманістичної психології: К. Роджерс, А. Маслоу, Р. Мей, В. Фракля. В даний час даною роботою займаються: Алексєєв Н.А., Бондаревська Е.В., Белухін Д.А., Демакова І.Д., Кушнір А.М., Куканова Е.В., Панюкова С.В., Якіманська І.С., Шадріков В.

Диференційований підхід у навчанні - це цілеспрямована діяльність педагога, що супроводжується використанням можливостей урізноманітнення освітніх компонентів, може провадитися під час освітнього процесу як довільно, так і в спеціально організованих умовах.

Диференційований підхід забезпечує міцність засвоєння матеріалу, реалізує практично принципи доступності, систематичності, індивідуального підходу у рамках загально класної роботи. Він дозволяє побудувати урок так, щоб кожен учень отримував завдання за своїми можливостями та з невеликим випередженням.

Організація диференційованого навчання починається з аналізу ситуації, в якій виявляються шестирічки при переході з дитячого садка до школи. Вчителю необхідно проводити щоденні спостереження за поведінкою учнів у новій їм навчальній діяльності та вивчати рівень готовності до навчання.

Особлива проблема навчання грамоти першокласників виникає, як у класі опиняються лівші. Особливості ліворуких дітей пов'язані зі специфікою органічних процесів, з тим, що провідною півкулею мозку є не ліва, як у праворуких дітей, відповідальна за аналітичну здатність свідомості, а права півкулю, домінуючим моментом якої є синтез.

На наш погляд, найкращою методикою для ліворуких дітей є система Д. Б. Ельконіна, В. В. Давидова, оскільки вона не вибудовує жорстких вимог до керівних навичок Навчання дозволяє дитині самостійно зорієнтуватися в елементах букв.

Отже, можна сказати, що диференційований підхід до навчання молодших школярів дозволяє вчителю початкових класів використовувати на уроках та в домашній роботі різноманітні завдання, за яких створюються різноманітні умови для роботи в групі, де учні можуть висловлювати свою думку, брати активну участь у рішенні навчальних завдань відповідно до вікових особливостей розвитку дитини.

Секція 2. Українська мова в початковій школі: методичний аспект
**ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ЗВУКОВОГО АНАЛІЗУ У ДІТЕЙ
МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З ДИСГРАФІЄЮ**

Капуста Людмила

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент В.В. Партола

Зараз відмічається збільшення дітей з порушеннями мовлення, що негативно впливає на розвиток дитини, чим зменшує продуктивність її навчання і ускладнює цей процес узагалі. У молодших школярів спостерігаються характерні помилки, які представляють ознаки будь-якої форми дисграфії, що обумовлена порушенням звукового аналізу. У свою чергу оволодіння навичками звукового аналізу сприяє попередженню проявів дисграфії, порушень у письмовій мові (заміни, змішання, спотворення). Така форма порушення є стійкою, тому важко піддається корекції.

Питання формування навичок звукового аналізу займає велике місце у дослідженнях різних учених. Багато аспектів розробляли у своїх працях велика кількість педагогів та психологів, як, наприклад, Д.Б. Ельконін, М.Є. Хватцев, Р.І. Лалаєва, Г.А.Каше, Р.І.Левіна, Л.К.Назарова, Г.В.Чіркїна, А.В. Ястребова, Т.Б.Філічова та інші.

У сучасній науці звуковий аналіз розуміють як слухання окремих звуків у словах і необхідний для ознайомлення з літерами. Щоб сформувати у дитини звуковий аналіз слів, спочатку потрібно розвинути фонематичний слух та фонематичне сприйняття. У молодших школярів слід, перш за все, спиратися на слухове сприйняття.

Проведення звукового аналізу слова, визначення окремих звучань і перетворення звукових варіантів у чіткі фонемі виступають відповідно першим важливим компонентом, необхідним для здійснення процесу письма. Робота, пов'язана із здійсненням звукового аналізу та уточнення звуків, виступає відповідно другою умовою для процесу письма. На початковому етапі, коли відбувається оволодіння письмом, ці процеси відбуваються усвідомлено, але надалі здійснюються автоматично.

Навичка звукобуквенного аналізу ґрунтується на точних, певних і досить сформованих уявленнях про звуковий склад слова. Ця навичка взаємопов'язана зі слухомовноруховою взаємодією, яка так само усвідомлюється і проявляється у відборі потрібної і правильної артикуляції звуків і диференціації звуків на слух. Другим етапом після звукового аналізу слова є переведення виокремленої фонемі або їх комплексів у графічну схему, тобто кожній фонемі відповідає буква, яка і повинна бути написана. Перетворення підлягаючих написанню букв у відповідні графічні креслення – третя і остання стадія процесу письма.

Так, процес письма на початковому етапі оволодіння ним носить свідомий характер, в основі якого лежить звукобуквенний аналіз. Сам процес розвинутого письма згодом набуває автоматизованого характеру.

**ЗМІСТ ЛОГОПЕДИЧНОГО ВПЛИВУ НА КОРЕКЦІЮ ЗВУКОВИМОВИ
У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ДИСЛАЛІЄЮ**

Комишан Марина

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент В.В. Партола

Мова є однією з найважливіших здібностей людини. Спілкування створює необхідні умови для комунікації та для розвитку різних форм діяльності. Формування у дітей правильної вимови дає можливість спілкування та готує до навчання у школі. Одним з найпоширеніших мовних порушень, при якому порушується вимовна (звукова) сторона мовлення, що зустрічається у дітей є дислалія.

Залежно від збереженості анатомічного складу мовленнєвого апарату дислалії бувають функціональними та механічними.

У тих випадках, коли не спостерігається органічних порушень (периферично чи центрально обумовлених), говорять про функціональну дислалію.

При відхиленнях у будові периферичного мовного апарату (зубів, щелеп, язика, піднебіння) говорять про механічну (органічну) дислалію.

Як функціональна, так і механічна дислалії можуть бути простими (мономорфними) – коли у дитини порушена якась одна група звуків, наприклад, сигматизм, ротацизм, каппацизм, та складними (поліморфними) – коли виявляються порушеними кілька груп звуків.

Основною метою логопедичного впливу при дислалії є формування умінь та навичок правильного відтворення звуків мови. Щоб правильно відтворювати звуки мови (фонем), дитина має вміти: дізнаватися звуки мови і змішувати в сприйнятті, тобто дізнаватися звук за акустичною ознакою; відрізнити нормовану вимову звуку від ненормованого; здійснювати слуховий контроль за власним виголошенням та оцінювати якість відтворюваних у своїй промові звуків; приймати необхідні артикуляторні позиції, щоб забезпечити нормований акустичний ефект звуку; варіювати артикуляційні уклади звуків залежно від їхньої поєднання з іншими звуками в потоці мови; безпомилково використовувати потрібний звук у всіх видах промови.

Формування вимовної сторони мовлення – це складний процес, під час якого дитина вчиться сприймати звернену до неї мову і керувати своїми артикуляційними органами для її відтворення.

Тривалий шлях оволодіння дитиною вимовної системи обумовлений складністю самого матеріалу - звуків мови, які вона повинна навчитися сприймати та відтворювати. У процесі освоєння вимовних умінь і навичок дитина під управлінням свого слуху та кінестетичних відчуттів поступово знаходить і зберігає в пам'яті ті артикуляційні уклади, які забезпечують необхідний, відповідний нормі акустичний ефект.

Секція 2. Українська мова в початковій школі: методичний аспект
**ВИКОРИСТАННЯ УСНОЇ НАРОДНОЇ ТВОРЧОСТІ ЯК ВАЖЛИВА
УМОВА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Петухова Анастасія

Науковий керівник – викладач Г. В. Левандовська

Усна народна творчість та її застосування є однією з найважливіших умов під час формування мовленнєвих навичок серед учнів молодших класів. Насамперед важлива сама специфіка усної народної творчості. Ніхто не приходить до навчального закладу зі вже сформованим світобаченням, тим паче, коли ми кажемо про молодших школярів.

Мовленнєва діяльність у початковій школі формується паралельно з процесом ознайомлення з найрізноманітнішою інформацією. З перебігом часу, з'являється багато методик, підходів до навчання тощо, але усна народна творчість все ще лишається актуальною для діяння в цьому процесі.

Розглядаючи усну народну творчість сьогодні, ми розуміємо складність її вивчення та залучення до навчального процесу в цілому. Так, в реаліях сьогодення, переважна частина українського фольклору або зовсім втрачена, або ж частково, до нас дійшла лише мала частина, але й цього достатньо для формування загальної картини світу тогочасного народу.

Усну народну творчість прийнято розділяти на три великі групи: епос, лірика, драма. Абсолютно кожна з цих груп включає в себе велике жанрове та стилістичне розмаїття, однак не дивлячись на це, кожному здобувачеві освіти знайома хоча б по одному прикладу з кожної групи фольклору, і це спрощує систему формування загальних понять.

Кожний з цих моментів потребує власного комплексу вправ. Почати необхідно з власне артикуляції. Так, підготовка артикуляційного апарату – чи не найважливіший етап в процесі мовлення. Це можна порівняти з підготовкою спортсмену до змагань: не розігрівши м'язи, він не піде займатися, бігти дистанцію тощо. Та сама ситуація з мовленням. Артикуляційні вправи допомагають розім'яти, власне, м'язи, підготувати їх до процесу мовлення, поставити чітку вимову.

Вправи для артикуляційної гімнастики включають в себе навантаження на щелепу, зуби, губи, язик, розминаючи все в комплексі. Подібні логопедичні вправи варто підбирати індивідуально під кожного учня, беручи до уваги проблеми з мовленням, але це справа спеціалістів. В рамках навчальної аудиторії можна обмежитись загальним комплексом.

Отже, щоб вивести на необхідний рівень розуміння дикції, ритміки й темпу мовлення, слід звернутися до скоромовок, різноманітних емоційних фраз тощо. Саме вони допомагають налагодити не лише чітку вимову окремих звуків, а й розуміння темпоритму.

Секція 2. Українська мова в початковій школі: методичний аспект
**РОЗВИТОК ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ
НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ**

Резінова Анна

Науковий керівник – викладач Г. В. Левандовська

Відомо, що останнім часом дедалі частіше вітчизняні школи заявляють про наявність серйозних недоліків у розвитку комунікативної компетенції дітей. Це пов'язують із зниженням рівня читацької культури, відсутністю вчителів педагогічних навичок у створенні ситуацій, які вимагають від учнів мовної активності.

Слід зазначити, що одним з базових компонентів у навчанні та вихованні дітей є розвиток зв'язного мовлення, а отже розвиток діалогічної мови у молодших школярів є одним із важливих завдань сучасної освіти.

У навчальному процесі можна зустріти такі види діалогів та форми роботи з ними, як діалог-бесіда, діалог-інсценування, бесіда учнів між собою та з викладачем, парна та групова бесіди.

За загальним визначенням, діалогічне мовлення – це форма мовлення, при якій відбувається безпосередній обмін висловлюваннями між двома або кількома особами.

Особлива роль у розвитку діалогічного мовлення молодших школярів належить вчителю. Доречно проводити заняття з розвитку комунікативних вмінь на уроках української мови. Для цього вчителю необхідно: підтримувати в учнів мотивацію спілкування; допомагати у досягненні мети мовної діяльності - вплив на співрозмовника; створювати умови та засоби для досягнення цієї мети; формувати вміння оперувати методами для досягнення мети, і навіть умінь створювати «результат» мовної діяльності, тобто змістовний висновок чи текст.

Окрім цього, взаємодія школи та сім'ї має сприяти розвитку сучасної школи та є запорукою повноцінного розвитку дитини.

Таким чином, особливо важливим у навчанні української мови дітей молодшого шкільного віку є розвиток діалогічного мовлення дітей. Якщо систематично використовувати на уроках української мови різноманітні вправи, спрямовані на розвиток діалогічного мовлення, рівень комунікативних вмінь школярів значно покращиться. Необхідно відмітити особливу важливість взаємозв'язку використовуваних видів діяльності, їх інтеграцію у комунікативну діяльність, що є важливою умовою успішності та ефективності у педагогічному процесі.

Секція 2. Українська мова в початковій школі: методичний аспект
**ОСОБЛИВОСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ З
 ПОРУШЕННЯМ МОВЛЕННЯ (ДИСЛАЛІЯ)**

Сіненко Юлія

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент В.В. Партола

Статистичні дані вітчизняних та зарубіжних дослідників вказують на те, що недоліки вимови зустрічаються у 25-30% дітей дошкільного віку (5-6 років). Найбільш поширеним у логопедії мовним порушенням є дислалія, яке зустрічається у 25-30% (за деякими даними – у 52,5%) дошкільнят (5-6 років), 17-20% молодших школярів (1-2 клас) та у 1 % дітей старшого віку.

Дислалія – це порушення мовлення, коли порушено вимову звуків. Діслалію діагностують найчастіше у ранньому віці.

Найчастіше дислалія успішно піддається корекції. Успішність та терміни подолання дислалії залежить від складності порушення, вікових та індивідуальних особливостей дитини, регулярності занять, участі батьків. У дошкільнят порушення звуковимови коригуються швидше, ніж у школярів, у учнів молодших класів – швидше, ніж у учнів середньої та старшої ланки.

Дефекти звуковимови при дислалії представлені пропусками, замінами, змішаннями та спотвореннями звуків різних артикуляційних груп (ламбдацизм - недоліки вимови [л] і [л']; сигматизм - недоліки вимови шиплячих [ж], [ш], [щ], [ч] і свистячих [с], [с'], [з], [з']; йотацизм – недоліки вимови [й]; гамматизм – недоліки вимови [г] і [г']; каппацизм – недоліки вимови [к] і [к']; хітизм - недоліки вимови [х] і [х']; дефекти дзвоніння та оглушення – заміни дзвінких приголосних парними глухими і навпаки; дефекти пом'якшення та твердості - заміни м'яких приголосних парними твердими звуками та навпаки.

Виправлення порушень звуковимови у дітей починається з постановки у них точної, диференційованої вимови звуків, одночасно в них розвивають фонематичне сприйняття. У разі виявлення порушень у будові та рухливості органів артикуляційного апарату, паралельно з роботою з розвитку фонематичного сприйняття проводиться артикуляційна гімнастика (підготовчі вправи).

Заняття з формування правильної звуковимови мають бути систематичними. Проводитися не менше трьох разів на тиждень. Постановка звуків здійснюється на індивідуальних заняттях, де об'єднують дітей, у яких зараз виправляють один і той же звук, а подальша робота вже проводиться на групових заняттях. Тривалість занять не повинна перевищувати 15хв.

Отже, основною метою логопедичного впливу при дислалії є формування умінь і навичок правильного відтворення звуків мови. Ключовими питаннями у досягненні цієї мети є: рання діагностика та точне визначення порушення мовлення дитини; підбір комплексу методик; забезпечення сприятливого оточення; залучення батьків до співпраці; створення психологічного мікроклімату.

Секція 2. Українська мова в початковій школі: методичний аспект
**ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЮ В
РОСІЙСЬКОМОВНИХ ДОШКІЛЬНИКІВ**

Шиян Поліна, Пегліванян Діана

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент А. А. Ємець

Одним з важливих питань сучасної педагогічної науки і практики є формування вміння розмовляти українською в дошкільників, у яких материнською є російська мова. Ця проблема розглядається у працях таких науковців, як А. Богуш, О. Хорошковська, Н. Кудикіна, Л. Казанцева та інші.

Педагогічна практика, яка проходила в ДНЗ № 117 м. Харкова у 2021 році, дозволила нам упевнитися в актуальності теми дослідження, визначити її сучасні аспекти, окреслити перспективні шляхи вирішення основних завдань.

Для виконання завдань наукової роботи були обрані діти 4-5 років, розвиток яких відповідає існуючим нормам. У групі було 15 дошкільників, 5 дівчат і 10 хлопців. Під час спілкування з вихователями ми дізналися, що більшість дітей вдома розмовляють російською мовою, а 10% – українською. Вихователь проводить з дітьми заняття українською мовою. Діти використовують українську мову у спілкуванні один з одним та з вихователем лише на заняттях (зазвичай, це короткі речення, з 1-3 слів), під час ігрової діяльності – російську (речення більші за обсягом).

Спостереження та спілкування з дошкільниками показало, що не всі діти розуміють значення загальноживаної лексики, наприклад, слова «на галяві», «білий бій». Труднощі в малят викликали образні слова («сніжинки-смішинки» «зимонько-голубонько») та застарілі («кожушок»). У таких випадках ми повторювали слово кілька разів, пояснювали його, демонстрували зображення або перекладали материнською мовою.

Ми розвивали мовлення дітей за допомогою віршів та ігор. Оскільки педагогічна практика проходила напередодні новорічних свят, дошкільникам пропонувалися для прослуховування та розучування такі вірші: П. Воронько «Падав сніг на поріг», П. Воронько «Гра у сніжинки», Л. Куліш-Зінків «Вранці біля хати», А. Костецький «Сніжинки», А. Качан «Два плюс два», Л. Забашта «Зимонька», Марійка Підгірянкa «На лижах», Грицько Бойко «На санчатах». Розучування віршів супроводжувалися різноманітними іграми, на яких ми тренували в дітей словесно-логічну пам'ять й збагачували словниковий запас, розвивали артикуляцію, характерну для українського мовлення

Дітям дуже сподобалися такі ігрові заняття. Після занять вони активно спілкувалися з практикантами, намагалися використовувати українські слова (частіше іменники, прикметники, рідше дієслова), розповідали, які книжки люблять, хто їхній улюблений герой і навіть кого вони грали у виставах.

Ми залишилися дуже задоволені такою практикою і з радістю продовжимо дослідження шляхів формування українського мовлення в сучасних дошкільників.

Секція 2. Українська мова в початковій школі: методичний аспект
**РОЗВИТОК НАВИЧОК МОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЮ В
 РОСІЙСЬКОМОВНИХ ПЕРШОКЛАСНИКІВ**

Дудка Ольга

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент А. А. Ємець

Навчання російськомовних школярів в початковій школі залишається актуальним питанням для української школи, бо для більшості дітей південної та східної частині України, рідною мовою є - російська, і нею ж розмовляють у побуті. Саме через це під час навчального процесу учні відчують певні труднощі, пов'язані із розумінням лексики, орфоепічними уміннями. правильним викладом думок тощо.

Аналіз науково-методичної літератури дозволяє стверджувати, що проблема формування навичок українського мовлення у російськомовних дітей не є новою. Значний внесок у її розроблення зробили: Н.О. Воскресенська, Н.В. Гавриш, О.М. Коваленко, Г.П. Коваль, Л.О. Кутенко, Н.В. Сокирко, О.Н. Хорошковська та інші.

У 2021 році у приватному центрі підготовки дитини до школи м.Харкова було проведено діагностування дітей віком 5-6 років, що передбачало визначення рівня сформованості усного та писемного мовлення; перевірку фонематичного слуху та орфоепічних умінь. Результати діагностування показали, що близько 85% респондентів не можуть побудувати висловлення українською. Близько 35% дітей не розуміють на слух українське мовлення, у той час як подібних труднощів сприймання рідною мовою в них не виникало. Особливі труднощі виникають під час читання складів, поєднання складів у слова. Прості склади (так, та) читаються швидше, ніж склади зі збігом приголосних (кра, три, дж, дз). Помічається під час прочитування літер вимова приголосних із призвуком голосних (*не, ме, ре*) Також в дітей спостерігалось читання за "здогадкою", коли замінюються слова або їх закінчення.

Аналіз науково-методичної літератури дозволив визначити основні принципи, яких необхідно дотримуватися, щоб покращити мовлення російськомовних першокласників:

- наявність зразкового мовлення на уроках, бо мовлення дитини розвивається шляхом наслідування мовлення людей, що її оточують;
- необхідно розвивати правильну артикуляцію та диференціацію звуків, для цього можна використовувати короткі віршовані твори (скоромовки, лічилки);
- потрібно розвивати розуміння інтонаційних відтінків мови (оклик, запитання, сум та ін..) шляхом розучування і розігрування коротких діалогів з дитячої літератури
- розвиток усного мовлення має випереджати розвиток письмового;
- розучування привабливих для дітей творів (жанрів, загадок, приказок, небилиць, примовок, лічилок) шляхом колективного промовляння створює позитивну емоційну атмосферу.

Секція 2. Українська мова в початковій школі: методичний аспект
ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ НА
УРОКАХ
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ

Хвостик Анастасія

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент Ю.М.Тельпуховська

Інтерактивні технології навчання – це навчання через взаємодію учасників процесу навчання. Це новий спосіб досягнення навчальної мети через діалог. Використання на уроках інтерактивних технологій дає учням змогу розвиватися як творчо, так й інтелектуально, допомагає розвивати комунікабельні навички та формує в кожній дитини вміння бути лідером.

Уроки із застосуванням технології інтерактивного навчання повинні викликати в дітей захоплення, позитивні емоції та бажання вдосконалювати свої знання та свою поведінку, стиль життя. Під час інтерактивного навчання учень відчуває себе суб'єктом навчання, він відчуває свою значущість.

Традиційне навчання не може дати таких різновидів роботи, як сучасне навчання з опорою на цю технологію. Однотипні уроки та розповіді вчителя вже не захоплюють дітей та не заохочують до навчання, тому на допомогу приходять інтерактивні методи та різноманітні інтерактивні вправи.

Сенс інтерактивного уроку полягає у тім, що навчальний процес організований так, щоб практично всі учні були залучені до процесу пізнання.

Коли вчитель використовує інтерактивні методи навчання, то він ніби відпускає учнів з-під свого контролю. Учні мають можливість самостійно діяти під невидимим керівництвом учителя.

Визначено доцільність використання інтерактивних технологій на уроках української мови в початкових класах. Якщо ми почнемо зосереджувати увагу не на завданнях в підручниках та на виконанні програми, а почнемо давати учням можливість на уроці розмовляти, читати вголос, брати участь у мовних іграх, ми формуватимемо відповідно до Державного стандарту початкової та базової середньої школи «стратегічно важливі для мовного компонента комунікативні компетенції» й у той самий час забезпечимо «гармонійний розвиток усіх видів мовленнєвої діяльності».

Існують різноманітні форми роботи з використанням технології інтерактивного навчання: «Мікрофон», «Мозковий штурм», метод «Прес», «Так-ні», «Сенкан», метод «Шифрувальники» і т.д.

Так, наприклад, у процесі використання стратегії «Кластер» необхідно дотримуватися таких правил: 1) записувати все, що спадає на думку учням, за даною темою, давати волю їхній уяві й інтуїції;

2) продовжувати роботу доти, поки не закінчиться час або не вичерпаються ідеї;

3) намагатися побудувати якнайбільше зв'язків;

4) не слідувати заздалегідь написаному плану.

Завдяки інтерактивним методам ми забезпечуємо учням гармонійний розвиток мовленнєвої діяльності, формуємо самостійну особистість, яка вміє критично мислити, вільно й грамотно оформлювати свої думки.

Секція 3. Актуальні проблеми навчання природничих дисциплін у сучасній початковій школі

РЕАЛІЗАЦІЯ ІНТЕГРОВАНОГО ПІДХОДУ У НАВЧАННІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ (З ДОСВІДУ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО)

Кухар Катерина

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент Л.В.Любчак

Гуманітаризація змісту освіти передбачає радикальний перегляд змістового наповнення навчальних предметів у Новій українській школі. Одним із способів гуманітаризації навчальних дисциплін початкової школи є їх інтеграція – органічне об'єднання частин навчального матеріалу, при якому ускладнюються зв'язки між цими частинами. Проте інтеграція виникає не на довільних зв'язках між предметами, поняттями та явищами, а лише тоді, коли ці зв'язки стають істотними, взаємопроникними.

Розроблена В. О. Сухомлинським педагогічна система передбачає інтеграцію процесів навчання і виховання на основі принципу гуманізму. Педагог вважав, що дитинство – це щоденне відкриття світу, тому потрібно зробити так, щоб це відкриття стало, перш за все, пізнанням природи, людини, Батьківщини. У навколишньому світі знайомити молодших школярів із певним предметом необхідно в його зв'язках з іншими, «відкривши його так, щоб частина життя заграла перед дітьми всіма барвами райдуги».

Беручи до уваги досвід К. Д. Ушинського («День, проведений дитиною серед лісів і полів... вартий багатьох тижнів, проведених за шкільною лавою»), В. О. Сухомлинський закликав учителів обов'язково вводити кожного учня у світ природи – «світ дитинства думки», «дитячого мислення».

У Павлівській школі з 6-річними учнями Василь Олександрович проводив «уроки під блакитним небом», «уроки мислення серед природи», «подорожі до джерел думки і рідного слова». Педагог був переконаний, що для дітей молодшого шкільного віку цілісним, доцільним і різноманітним є зміст «найпрекраснішої у світі книги – книги природи».

Природне довкілля є «вічним джерелом дитячого розуму, фантазії, словесної творчості». В. О. Сухомлинський прагнув, щоб яскраві образи рідної землі живили свідомість дитини впродовж усіх років навчання, щоб закони мислення вперше розкривалися не перед класною дошкою, а серед луків, полів, біля річки, у шкільному гайку.

Створена ним система спостережень за природними явищами має назву «Триста сторінок Книги природи». Це триста спостережень, яскравих картин рідної землі, що закарбовуються у свідомості під час навчання у початкових класах і в подальшому стають добрим ґрунтом для плекання в душі дитини моральних та художньо-естетичних цінностей.

Сучасні вчителі широко використовують досвід В. О. Сухомлинського у проведенні інтегрованих уроків. Наприклад, урок-казка «Розмова на лісовій галявині» може передбачати теми з природничої, мовно-літературної, мистецької освітніх галузей.

Секція 3. Актуальні проблеми навчання природничих дисциплін у сучасній початковій школі

**ЕКОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЯК
АКТУАЛЬНА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА**

Халіна Ксенія

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор О. М. Іонова

Актуальність екологічного виховання й освіти школярів як передумови утвердження нового екологічного мислення суспільства полягає в тому, що воно формує систему поглядів, переконань, які базуються на загальнолюдських нормах і законах розвитку природи («Концепція неперервної екологічної освіти та виховання в Україні»).

Екологічне виховання становить цілісну систему, що охоплює все життя людини та має на меті формування світогляду, основою якого є уявлення про єдність із природою та спрямованість усієї практичної діяльності не на експлуатацію природи й навіть не на її збереження в первинному вигляді, а на її розвиток: адже подальший розвиток людства може відбуватися тільки разом із подальшим розвитком природи, її розмаїттям і багатством.

Формування первинних підвалин екологічної свідомості людини доцільно здійснювати саме в молодшому шкільному віці. У цей час дитина особливо близька до природи, характеризується довірливістю, підвищеною допитливістю, а отже, їй легше прищепити екологічні знання та вміння, любов до навколишнього світу. Це не лише закладає набуття дітьми початкових навичок, що стануть у нагоді у вивченні природничих наук, але й здійснює значний морально-виховний вплив на дитину.

Екологічне виховання молодших школярів повинно здійснюватися з урахуванням психолого-педагогічних основ, які умовно можна поділити на три категорії: комплекс психологічно-вікових особливостей молодших школярів; змістові основи (зміст навчального матеріалу та його аранжування); організаційні основи. У межах здійснення екологічного виховання вчитель може застосовувати як інноваційні, так і традиційні форми (традиційні та спеціальні уроки, класна та позашкільна робота; факультативи) та методи (пояснення, бесіда, дискусія, розповідь, переконання, приклад, наслідування, вправи, дидактична гра тощо) організації освітнього процесу.

Одним із головних засобів екологічного виховання молодших школярів є ознайомлення дітей із природою, у процесі якого розширюється орієнтація дитини в навколишньому середовищі, формується поважне ставлення до природи. З огляду на це велике значення мають щоденні прогулянки, невеликі екскурсії, під час яких учитель проводить огляд ділянки, організує спостереження за погодою, сезонними змінами в житті природи. Постійне безпосереднє спілкування дітей із природою передбачає також організацію у школі кутка природи, де діти впродовж року можуть спостерігати за природним світом, оволодівати елементарними трудовими навичками, привчатися до спільної праці з дорослими та один з одним.

Саме правильно підібрані та скомпоновані форми та методи екологічного виховання є запорукою ефективного формування екологічного мислення, екологічної етики та екологічної поведінки дитини.

Секція 3. Актуальні проблеми навчання природничих дисциплін у сучасній початковій школі

Безпечний освітній простір як умова успішного навчання в НУШ

Анастасія Петухова

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент Смолянчук Н.М.

Ключовою ідеєю НУШ було визначено створення такої школи, в якій буде приємно навчатись і яка даватиме учням не тільки знання, як це відбувалося раніше, а й уміння застосовувати їх у повсякденному житті. Тому необхідним є забезпечення відповідного освітнього середовища, кожен компонент якого допоможе реалізувати головний задум НУШ.

Саме тому гостро постало питання забезпечення у закладах загальної середньої освіти безпечного освітнього простору.

Поняття освітнього середовища (простору) у світовій психолого-педагогічній літературі вперше згадується на початку ХХ століття (Д.Дьюї), українськими педагогами на початку 90х років (Д.Ельконін, І.Фрумін).

У сучасному трактуванні «освітнє середовище» – оточення учасників освітнього процесу в просторі навчання, що включає педагогічні умови, ситуації, систему відносин між особами, об'єднаними спільністю педагогічної та навчальної діяльності. Тобто під поняттям «освітній простір» маємо на увазі середовище, у якому навчається та розвивається школяр.

Л.Гриневич неодноразово у своїх публікаціях, звітах та виступах підкреслювала на скільки важливо створити безпечне освітнє середовище для учнів (а особливо для молодших школярів), яке сприятиме комфортному мікроклімату у класі, успішному навчанню, постійному їх розвитку та вдосконаленню.

Освітній простір для навчання та розвитку молодших школярів забезпечується з позиції екологічної, інформаційної та психологічної безпеки, які у свою чергу мають ряд напрямів та базуються на ключових принципах:

- домінування життя як основної цінності;
- регіональної специфіки;
- комплексної оцінки небезпек;
- міні-макса;
- максимальної ефективності та інші.

Заклади освіти часто створюють власний Кодекс безпечного освітнього середовища, до написання положень якого активно долучаються учні, батьки, педагогічний колектив. Питання безпечного та комфортного освітнього середовища - це результат правильної взаємодії усіх учасників освітнього процесу.

На сьогоднішній день Міністерство освіти та науки України спільно з міжнародними організаціями працюють над створенням онлайн інструментів перевірки безпеки та комфорту освітнього середовища, щоб забезпечити найкращі умови для освіти майбутнього покоління.

Секція 3. Актуальні проблеми навчання природничих дисциплін у сучасній початковій школі

**ОРГАНІЗАЦІЯ STEM-УРОКІВ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»
У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ**

Бондаренко Марія

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент О. М. Масюк

Сучасні учні не такі, як були п'ять, десять, а то й двадцять років тому. Інженерно-технічний прогрес економіки та суспільства вплинули на усі галузі життя людини. Діти вже «народжуються» з гаджетами в руках, тому традиційний урок «Я досліджую світ» їм буде не цікавий зовсім. STEM-урок дозволить сформувати у дитини динамічну систему знань та умінь, способів мислення та діяльності, цінностей і особистісних якостей, які визначають здатність до інноваційної діяльності.

STEM - це тренд (основна тенденція зміни, актуальний напрям), який останнім часом набирає швидких обертів в освітньому просторі України. STEM-освіта – це трансдисциплінарна інтеграція таких діяльностей, як S (science) + T (technology) + E (engineering) + M (math). Існують різновиди STEM-освіти: STEAM, STREAM. Це STEM-навчання з додаванням до них творчості (art) та читання (read). STEM-освіта покликана готувати учнів до реального життя та подальшого працевлаштування, познайомити з навколишнім світом через сучасні технології та наукові дослідження.

На STEM-уроці кожна діяльність чітко зрозуміла учням, лабораторні прилади, об'єкти робототехніки безпосередньо залучені до структури заняття. Розробити таке заняття – справа не з легких, адже вчитель має мислити комплексно і сам бути готовим підвищувати свій рівень знань з деяких галузей, експериментувати та бути терплячим, очікуючи на бажаний результат.

Інтегрований курс початкової школи «Я досліджую світ» як найкраще сприяє залученню учнів до навчально-дослідницького середовища, до проєктної діяльності, до розвитку природничо-математичної компетентності, до впровадження STEM-освіти. На STEM-уроках «Я досліджую світ» вчитель має змогу формувати знання, уміння та навички молодшого школяра з математики, природничих наук, української мови та читання, технологій та дизайну, ІКТ, робототехніки тощо.

STEM-урок «Я досліджую світ» поєднує в собі теми, важливі для сприйняття світу молодшими школярами. На такому уроці вони розробляють, будують і розвивають продукти сучасної індустрії. Вони вивчають конкретний проєкт, в результаті чого своїми руками створюють прототип реального продукту. Таке навчання не буде викликати відторгнення, напруження та небажання вчитися. Навпаки – разом зі STEM-навчанням учні з захопленням будуть пізнавати світ, робити власні відкриття, готувати групові дослідження, цікавитися навколишнім світом.

Отже, STEM-урок дозволяє занурювати учнів до практичного дослідження, до наукового пізнання, вчить бачити системність наукових знань, переконує, що наука – найважливіший чинник технічного прогресу й перетворення діяльності.

РОЗВИТОК МАТЕМАТИЧНИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Зінов'єва Вероніка

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор О. М. Іонова

Проблема розвитку математичних здібностей учнів початкових класів є однією з найбільш актуальних як у методичній науці, так і в усьому навчальному процесі сучасної загальноосвітньої школи. Сама неоднорідність поглядів на поняття «математичні здібності» призводить до відсутності концептуально обґрунтованих методів, що в свою чергу створює труднощі в роботі вчителів.

Проблемою розвитку математичних здібностей в учнів займалися такі вчені, як О. Вовченко, О. Губенко, Г. Костюк, Б. Кременський, В. Крутецький, Н. Столяр, Л. Олексієнко, К. Платонов, В. Чудновський та ін.

Математичні здібності — це складне структурне психічне утворення, своєрідний синтез властивостей, інтегральна якість розуму, що включає різні його сторони і розвивається в процесі математичної діяльності. Математичні здібності не зводяться до наявності у дитини знань, умінь та навичок. Вони проявляються в швидкості, глибині, міцності оволодіння засобами і прийомами діяльності. Головними умовами формування математичних здібностей вважаються природні задатки та сприятливі умови навчання. Математичні здібності у дітей – один із видів природних талантів. Вони дають про себе знати з раннього віку і тісно пов'язані з розвитком таких видів інтелекту, як творчий потенціал, здатність до пізнання навколишнього світу.

В. Крутецький визначає такі ознаки наявності математичних здібностей у дітей: інтерес до математики; оволодіння певними математичними вміннями і навичками в ранньому віці; швидко оволодіння математикою; відносно високий рівень математичного розвитку, рівень досягнень. Враховуючи ці фактори розвитку математичних здібностей, можна зазначити, що система пізнавальних завдань, систематично застосована на уроках математики в початковій школі, буде стимулювати навчально-пізнавальну діяльність, розвиває гнучкість і нестандартність мислення школярів. Така система пізнавальних завдань має відповідати таким вимогам:

- збуджувати інтерес до їх розв'язання;
- спиратися на знання та досвід учнів;
- сприяти розвитку психічних механізмів, що є основою творчих здібностей (уваги, пам'яті, мислення, уяви);
- будуватися на міждисциплінарній (інтегративній) основі;
- бути спрямованими на оволодіння узагальненими прийомами пізнавальної діяльності, враховувати рівні розвитку творчості.

Отже, необхідність розвитку математичних здібностей учнів вимагає від учителя постійного пошуку шляхів їх формування. Щоб вивчення математики викликало в учня задоволення потрібно, щоб він заглибився у суть цієї науки, відчув внутрішній зв'язок усіх ланок міркувань. І тільки цілеспрямована робота вчителя та позитивне, мотивоване ставлення учня до предмету можуть привести до позитивних наслідків вирішення проблеми розвитку математичних здібностей учнів початкової.

Секція 4. Актуальні проблеми навчання математичних дисциплін у сучасній початковій школі

ПРИЙОМИ ПІДВИЩЕННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ОБЧИСЛЮВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Губанова Олександра

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент О. М. Масюк

Перед сучасною школою України постають нові проблеми навчання та виховання соціально активної людини, яка може вільно орієнтуватися в потоках різноманітної інформації, вміє вчасно знайти потрібну інформацію, набути певних знань та умінь, тобто людини, в якій пізнавальна активність є стійкою рисою особистості.

Під пізнавальною активністю розуміють самостійну, ініціативну діяльність дитини, спрямовану на пізнання навколишньої дійсності (як прояв допитливості) й зумовлену необхідністю розв'язання пізнавальних завдань, що постають перед нею у конкретних життєвих ситуаціях.

Проблемі розвитку пізнавальної активності школярів присвячені дослідження відомих психологів, педагогів та методистів, зокрема Ю. Бабанського, Д. Богоявленської, М. Бурди, Л. Виготського, П. Гальперіна, В. Давидова, І. Лернера, М. Махмутова, З. Слєпкань, Г. Щукіної та ін. Як зазначають вчені, активний характер навчання є надійною основою розвитку пізнавальної самостійності учнів. Передовий педагогічний досвід стверджує, що молодші школярі за певних умов спроможні успішно виконувати пошукові та дослідницькі завдання, які вимагають розміркування, самостійних розумових зусиль щодо вирішення поставленої проблеми.

За вимогами Державного стандарту метою початкової математичної освіти є формування предметно-математичної, зокрема обчислювальної компетентності, яка передбачає готовність учня застосовувати обчислювальні вміння та навички у практичних ситуаціях, зокрема вміння порівнювати числа, виконувати арифметичні дії з ними; знаходити значення числових виразів; порівнювати значення однойменних величин і виконувати дії з ними тощо.

На основі вивчення основних методів та прийомів стимулювання розумової активності було виокремлено деякі прийоми підвищення пізнавальної активності учнів початкових класів на уроках математики: різні види роботи з книгою, самостійні роботи із застосуванням аналогій. Порівнянь, карток-інструкцій і консультацій, використання проблемних ситуацій, використання на уроках математики елементів історизму, зацікавленості (урок-казка, урок-подорож, урок-кросворд тощо, виклад матеріалу блоками, рецензування за схемою, застосування різних видів заохочень і т.ін.

Прийоми активізації пізнавальної діяльності учнів можуть бути здійснені за умов вмілого поєднання фронтальної, групової та індивідуальної роботи учнів, за допомогою сучасних засобів навчання (дидактичні матеріали з друкованою основою, ІКТ, картки-інструкції, картки-зразки, довідковий матеріал тощо). Отже, на уроках математики потрібно застосовувати прийоми, створювати ситуації, які б стимулювали підвищення пізнавальної активності школярів.

ФОРМУВАННЯ ЛОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ В УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ

Петрова Анна

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор О. М. Іонова

Проблема розвитку мислення у молодших школярів є основним завданням Нової Української школи. З приходом дитини до школи, під впливом навчання починається перебудова всіх її пізнавальних процесів. Саме молодший шкільний вік є продуктивним у розвитку логічного мислення. Вже у початковій школі учні осягають основні прийоми логічного мислення такі, як порівняння, систематизація, узагальнення тощо.

Логічне мислення – це здатність мислити точно і послідовно, уникаючи суперечностей у своїх міркуваннях, і вміння розкривати логічні помилки.

Державним стандартом початкової загальної освіти передбачається підготовка різнобічно розвинутої, активної особистості, здібної до самостійних досліджень і відкриттів. Для досягнення цієї мети школа має розвинути у дитини пам'ять, увагу, уяву, логічне мислення, а саме навчити досліджувати, аналізувати та синтезувати, узагальнювати та сформулювати здатність приймати рішення, доводити та аргументувати власну думку. Логічно думати і є необхідною умовою покращення індивідуального розуму.

Психолого-педагогічні аспекти розвитку логічного мислення в навчально-виховному процесі учнів відображено у працях Ю. Бабанського, В. Беспалька, П. Гальперіна, В. Давидова, Є. Кабанової-Меллер, В. Паламарчук та інших вчених. Багато науковців звертають на необхідність враховувати у процесі навчання молодших школярів взаємозв'язок логічного мислення та творчого саморозвитку, також прийомів і технології розвитку логічного та критичного мислення, засвоєння школярами логічних дій та їх розумовим розвитком.

Зрозуміло, що саме навчання математики забезпечує формування у молодших школярів ключових компетентностей, які позначаються через вміння вчитися, здатність логічно міркувати, вміння критично мислити, готовність розв'язувати проблеми із застосуванням досвіду математичної діяльності для вирішення повсякденних задач, вміння працювати в команді тощо.

З метою розвитку логічного мислення учнів початкової школи на уроках математики доцільно пропонувати пізнавальні завдання. Це дозволяє проектувати і розвивати творчої та розумової здібності учнів, а також здійснювати перехід від репродуктивної до продуктивно-творчої діяльності.

Пізнавальні завдання (так звані завдання з логічним навантаженням) вимагають зосередженості, напруження думки, істотних розумових зусиль. До таких завдань відносять вправи на підведення тих чи інших понять під визначення; завдання на з'ясування зв'язків між різними математичними об'єктами, на встановлення закономірності; вправи на знаходження відсутньої фігури, на виділення зайвого предмета серед даної множини; завдання на докази тощо.

Отже, пізнавальні завдання є дієвим інструментом розвитку в учнів логічного мислення.

ФОРМУВАННЯ ПРИЙОМІВ САМОКОНТРОЛЮ В УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Култигіна Анастасія

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор О. М. Іонова

Найвищі освітні результати виникають лише тоді, коли збігаються прагнення вчителя та особисті зусилля школяра у засвоєнні навчальної діяльності. Саме тому одним з важливих завдань початкової є формувати в кожного учня сприйняття освітнього процесу не тільки як зовнішньої стосовно нього діяльності, а і як результату своєї власної діяльності, особистої відповідальності за становлення, розвиток себе, своєї індивідуальності, своїх здібностей. Одним із можливих шляхів сприяння цьому є залучення самих учнів до контрольної-оцінної діяльності, до контролю і оцінюванню власної навчальної діяльності.

Проблемою розвитку самоконтролю в учнів початкової школи займалися такі вчені, як Ю. Бабанський, П. Гальперін, А. Нікуліна, Л. Титаренко, М. Фіцула та інші.

Самоконтролем називають особливі дії, предметом яких є власні стани та властивості людини як суб'єкта діяльності та спілкування. Самоконтроль дає можливість людині керувати своєю діяльністю та поведінкою, коригувати здійснення наміченого плану дій, утримуватись від небажаних дій, неправильних вчинків.

У початкових класах починають закладатися способи навчальної діяльності, прийоми дій, якими діти будуть користуватися надалі. Тому виділимо важливі умови формування у молодших школярів прийомів самоконтролю. Першою важливою умовою навчання школярів самоконтролю є установка вчителя на його здійснення, тобто спонукання їх до самоконтролю на всіх етапах самостійної роботи. Інша важлива умова розвитку самоконтролю в учнів - цілеспрямоване формування у школярів спеціальних навичок самоконтролю на різних навчальних предметах, на різних етапах уроку.

Аналіз наукової літератури та досвіду вчителів-практиків початкової школи щодо формування умінь здійснювати самоконтроль у молодших школярів, було виявлено, що учень володіє прийомами самоконтролю, якщо:

- вміє свідомо підпорядковувати свої дії заданому комплексу вимог (правилу);
- змінювати (зберігати) склад дій в умовах діяльності, що змінилися;
- планувати склад дій, визначаючи суб'єктивні проблеми;
- звіряти дії із зразком, заданим вчителем;
- вміє самостійно знаходити помилки, аналізувати причини неправильного розв'язання пізнавальної задачі та усувати їх і т.ін.

Отже, опанування прийомами самоконтролю активізує процес навчання, розширює можливості засвоєння, призводить до якісно нових форм активності та самоорганізації.

РОЗВИТОК УМІННЯ ОРІЄНТУВАТИСЯ В ЧАСІ ТА БЕРЕГТИ ЙОГО ЯК ВАЖЛИВЕ ЗАГАЛЬНОНАВЧАЛЬНЕ УМІННЯ ПЕРШОКЛАСНИКІВ

Черниш Тетяна

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент Л.В.Любчак

Формування у молодших школярів загальнонавчальних умінь і навичок є важливим завданням учителя Нової української школи. Ряд дослідників до таких умінь відносять: організаційні, загальнономовленнєві, загальнопізнавальні, контрольно-оцінні, уміння міркувати тощо. Саме вони є підґрунтям розвитку повноцінного сприйняття дітьми навчального матеріалу, становлення особистості молодшого школяра у цілому.

Розвиток уміння шестирічного першокласника орієнтуватися в часі та берегти його є важливим організаційним умінням. Тому з приходом дитини до школи учитель має поступово привчити учнів без відволікань включатися в роботу, працювати в потрібному темпі. Формуючи у першокласників контрольно-оцінні уміння, педагог має звертати увагу дітей на те, чи добре вони впоралися з роботою, чи правильно виконали завдання та чи вклалися у відведений час. Кожен учень має знати резерви свого часу на уроці.

Навчати першокласників орієнтуватися в часі варто, на нашу думку, у процесі проведення інтегрованих уроків. Опіраючись на життєвий досвід дітей, можна дібрати вправи на його визначення. Знайомлячи учнів із професіями, можна розглянути малюнки, на яких зображено дії представників окремих професій різної тривалості. Наприклад: учитель проводить урок, машиніст веде потяг, стоматолог лікує зуб, будівельник зводить будинок, воротар ловить м'яч, тесля теше дошку тощо. Учням пропонується назвати дії в порядку збільшення часу на їх виконання.

Неабиякі можливості для розвитку умінь першокласників орієнтуватися у часі є на уроці математики. Учні знайомляться з такими одиницями вимірювання часу як година і хвилина. Сформувати у них уявлення про тривалість однієї, трьох, п'яти хвилин можна за допомогою звичайних і піскових годинників. Окремі завдання учитель може використати з метою формування у першокласників уявлень про дні тижня, а також добу, яка поділяється на такі частини, як ніч, ранок, день та вечір.

Нагромаджуючи особистий досвід та уявлення про те, що можна встигнути за одну, дві, три, п'ять, десять хвилин, на різних уроках та у процесі позаурочної діяльності шестирічні першокласники поступово навчаються орієнтуватися в часі та берегти його. Учитель може використовувати як «прямі», так і «зворотні» вправи: скільки прикладів розв'язали за 5 хв, скільки фігурок вирізали за 3 хв, скільки зробити кроків за 1 хв, а також перевірити припущення, що можна встигнути за певний час, практичними діями.

Отже, формуючи у першокласників загальнонавчальні уміння, а саме уміння орієнтуватися в часі та берегти його, ми сприяємо розвитку у дитини культури розумової праці.

ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ ЛОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ТИПОВИХ ЗАДАЧ З ПРОПОРЦІЙНО ЗАЛЕЖНИМИ ВЕЛИЧИНАМИ

Щукіна Анастасія

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент О. М. Масюк

Головне завдання сучасної школи — створити умови розвитку пізнавальних можливостей і здібностей кожної дитини. Розкриттю розумових здібностей кожного учня, розвитку ініціативи та самостійності сприяє формування в нього логічного мислення.

Прийоми логічного мислення, зокрема аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, аналогія, класифікація, необхідні учням вже в 1 класі. Адже від них значною мірою залежить успішність засвоєння навчального матеріалу, темп оволодіння ним, міцність збереження та рівень осмислення знань. Спостереження педагогів і психологів показали, що дитина, яка не володіє прийомами розумової діяльності в початковій школі, в середній школі потрапляє в категорію невстигаючих. Психолого-педагогічні аспекти розвитку логічного мислення молодших школярів знайшли відображення в працях таких вчених, як Ю. Бабанський, Л. Божович, Д. Богоявленський, В. Беспалько, П. Гальперін, В. Давидов, В. Паламарчук та інших.

Відомо, що в учнів молодшого шкільного віку переважає наочно-образне мислення. Під час розв'язування задач вони спираються на реальні предмети або їх зображення. Поступово у дитини поглиблюється і розширюється мислення, що виявляється в глибшому розумінні змісту засвоєних понять, опануванні нових та оперуванні ними. Процес навчання стимулює розвиток абстрактного мислення, особливо на уроках математики, оскільки від дій з конкретними предметами школяр переходить до розумових операцій з абстрактними числами. Зі вступом дитини до школи відбувається перехід від безпосереднього чуттєвого сприймання світу до сприймання, вираженого в абстрактних поняттях. Те, що вона раніше фіксувала у своєму мисленні як об'єкт із певним набором ознак, отримує наукове осмислення.

Особливі умови для розвитку логічного мислення учнів початкової школи створює навчання розв'язувати сюжетні задачі. Так, при роботі над типовими задачами з пропорційно залежними величинами відбувається аналіз пропорційного зв'язку між даними і шуканою величинами, створюються умови для моделювання ситуації, описаної в задачі, засобами предметної, схематичної та символічної моделей, синтез у процесі пошуку шляхів знаходження розв'язку задачі надає змогу скласти план розв'язання задачі, а аналогія та узагальнення дозволяє учням скласти алгоритм розв'язання задач певного типу.

Отже, сюжетні типові задачі є прекрасним засобом розвитку логічного мислення учнів початкової школи. Вони розвивають вміння логічно міркувати, виводити, обґрунтовувати, припускати, доводити, отже підвищують активність думки дитини.

Секція 4. Актуальні проблеми навчання математичних дисциплін у сучасній початковій школі

ЗАСТОСУВАННЯ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ПІДХОДУ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ РОЗВ'ЯЗУВАТИ СЮЖЕТНІ ЗАДАЧІ УЧНІВ З ПОРУШЕННЯМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Гуріна Софія

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент О. М. Масюк

Сьогодення вимагає використання диференційованого підходу до навчання, до планування, організації та підготовки диференційованого матеріалу до уроку, особливо в класі, в якому навчаються учні з особливими освітніми потребами.

Диференціація дозволяє враховувати різноманітність учнів, їх потреби та можливості. Диференціація навчання дає можливість учителю оперативно оцінювати готовність кожної дитини до опановування нового матеріалу, уможлиблює забезпечення оптимального рівня пізнання на всіх етапах навчання.

Диференціація у дидактиці завжди розглядається поряд з дотриманням принципу індивідуалізації навчання. Тому педагогу необхідні знання природи індивідуальних психологічних особливостей учнів з інтелектуальними порушеннями у їх розвитку. Учитель зобов'язаний організувати повноцінний процес індивідуального навчання кожного такого учня.

З першого класу розумово відсталіх учнів ознайомлюють з поняттям «задача» і двома її типами на знаходження суми і остачі. Перші арифметичні задачі, залежно від використання для їх складання наочного матеріалу, діляться на задачі-драматизації та задачі-ілюстрації. Відповіді на запитання таких задач учні бачать, перераховуючи конкретні предмети або їх зображення. На основі простих задач учні знайомляться з терміном «задача», структурними компонентами задачі: умовою, числовими даними, запитанням, розв'язком та відповіддю. Особлива увага звертається на розуміння учнями ситуації, яка описується в задачі, встановлення залежностей між числовими даними і шуканим. Для цього проводиться робота над змістом задачі, яка передбачає розбір незрозумілих слів чи виразів в тексті задачі, читання тексту задачі вчителем та учнями, запис умови задачі, повторення її за запитаннями. При навчанні розв'язуванню задач необхідно використовувати наочний і дидактичний матеріал, власну діяльність, схеми.

Одним з ключових моментів навчання дітей з порушеннями інтелектуального розвитку є диференціація навчального процесу: для кожної дитини потрібно розробити індивідуальний навчальний план, дібрати відповідне навчально-дидактичне забезпечення, застосовувати найбільш ефективні традиційні й адекватні новітні технології навчання, отже зробити так, щоб були враховані потреби й особливості кожної дитини. Важливе значення на уроках математики під час навчання розв'язувати прості задачі має використання наочного і дидактичного матеріалу, опорних схем, таблиць, ілюстрацій. Все це полегшує сприйняття матеріалу.

Отже, диференціація навчання учнів з порушенням інтелектуального розвитку є засобом здійснення індивідуального підходу до кожного з них.

Секція 4. Актуальні проблеми навчання математичних дисциплін у сучасній початковій школі

ВИВЧЕННЯ ТАБЛИЧНОГО МНОЖЕННЯ І ДІЛЕННЯ

Ведь Ірина

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент О. М. Масюк

Основою курсу математики є арифметика цілих невід’ємних чисел, яка базується на чотирьох арифметичних діях. Метою вивчення арифметичних дій є опанування учнями усних та письмових обчислювальних прийомів. Аналіз програми з математики для 1-4 класів дає підставу зазначити, що вивченню арифметичних дій присвячено майже 63% навчального процесу, зокрема на вивчення табличних випадків – 26%.

Одним з важливих завдань, яке стоїть перед учителем початкової школи є формування в учнів міцних обчислювальних навичок, що вимагає від усіх учасників навчання великих зусиль.

Множення і ділення, таблиці множення і ділення вивчаються у 2 класі. Таблиці множення складають на основі обчислення суми однакових, а таблиці ділення — на основі зв’язку між множенням і діленням.

Нова Українська школа вимагає, щоб діти не тільки знали таблицю множення, а й розуміли принципи її складання. Тому учень має не тільки вивчити та запам’ятати результати множення, а й уміти в найкоротші терміни знаходити результати.

Перші уроки опрацювання таблиць множення проводяться з акцентуванням уваги на принципі їх складання на основі розуміння конкретного змісту дії множення. У майбутньому вчитель приділяє більше уваги узагальненням та функціональним аспектам таблиць множення, зокрема табличним обчисленням множення різними способами:

- 1) на основі конкретного змісту дії множення: $2 \cdot 4 = 2 + 2 + 2 + 2 = 8$
- 2) на основі переставної властивості дії множення: $8 \cdot 2 = 2 \cdot 8 = 16$
- 1) на підставі попереднього значення: $2 \cdot 7 = 2 \cdot 6 + 2 = 12 + 2 = 14$
- 2) на підставі наступного значення: $2 \cdot 7 = 2 \cdot 8 - 2 = 16 - 2 = 14$
- 3) спосіб групування: $2 \cdot 8 = 2 \cdot 4 + 2 \cdot 4 = 8 + 8 = 16$
- 4) спосіб послідовного множення: $2 \cdot 6 = 2 \cdot 2 \cdot 3 = 4 \cdot 3 = 12$.

Опрацювання табличного множення і ділення одноманітне, тому вчитель має намагатися утримувати інтерес дітей. Для цього потрібно обирати різні види тренувальних вправ, використовувати яскравий наочний матеріал і різні види роботи. З метою міцного запам’ятовування таблиць множення і ділення використовують різноманітні картонки-підказки, віршики та пісеньки, математичні ігри, поробки-тренажери, математичні пазли, вправи як для колективної, так і для індивідуальної роботи.

Отже, вивчення табличного множення і ділення займає важливе місце в початковій математичній освіті і тому вимагає її ретельного заучування напам’ять. Всілякі методичні прийоми допоможуть удосконалювати і розвивати знання таблиць множення і ділення, уміння швидко орієнтуватися в ситуації та знаходити правильну відповідь, виховувати уважність, наполегливість та старанність.

STEM - СУЧАСНИЙ ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД В ОСВІТІ

Виходцева Дарія

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент О. М. Масюк

Ми живемо в часи приголомшливих технологічних змін, з шаленими темпами, стрімко розвиваються інноваційні технології, які постійно змінюються та удосконалюються. Сьогоднішні тенденції розвитку початкової освіти відзначаються переходом від класичної моделі навчання до розвивальної, конструктивної, спрямованої на результат.

Актуальним напрямом модернізації та інноваційного розвитку шкільної освіти є STEM-орієнтований підхід до навчання, який сприяє популяризації інженерно-технологічних спеціальностей серед учнів, підвищення освіченості про можливості покращення їх майбутньої професійної кар'єри, формування міцної мотивації до вивчення природничо-математичних дисципліни, на яких ґрунтується STEM – освіта.

STEM – це сучасний підхід в освіті, при якому посилюється вивчення природничо-математичних наук, із залученням потужних інноваційних компонентів. Головною метою STEM-освіти є формування і розвиток інтелектуально-пізнавальних та креативних здібностей школярів за допомогою залучення учнів до науково-дослідницької та інженерної освіти у навчальних закладах.

Наявність підвищеного інтересу до різних аспектів STEM-освіти засвідчують численні публікації вітчизняних науковців. Зокрема це дослідження І. Василяшко, Ю. Горошко, Н. Морзе, В. Шарко, С. Галата, О. Коршунової, О. Патрикеевої та ін. Більшість науковців досліджують проблеми, пов'язані з впровадженням STEM-освіти в Україні. В полі зору вчених знаходяться й питання перспективи STEM-освіти, STEM-напрямів, зокрема гейміфікації навчання, залучення школярів до навчально-дослідницького середовища, проектної діяльності учнів; а також проблеми STEM-підготовки вчителів.

Нерідко STEM-навчання називають «навчанням навпаки». Ланцюжок «від теорії до практики» у STEM зазвичай зворотний: спочатку – досліді, гра, проєкт, створення та майстрування приладів і механізмів, конструювання тощо, а вже потім у процесі цієї навчально-дослідницької діяльності опанування теорії і нових знань. Взагалі, аббревіатура STEM розшифровується як science (природничі науки), technology (технологія), engineering (інженерія), mathematics (математика) – і головне, що STEM-освіта забезпечує трансдисциплінарну інтеграцію цих діяльностей у єдину систему навчання. Кожний вчитель може використовувати перевірені формати роботи, а може придумати власні. А учні за допомогою впровадження елементів STEM-освіти під час вивчення навчальних дисциплін, як на уроках, так і у позаурочний час, утворюють додаткову мотивацію до навчання – учні добре засвоюють матеріал, тому що це їм цікаво.

Отже, STEAM-підхід до навчання дозволяє розвинути в дітях гнучке, критичне та практично-орієнтоване мислення, що формує глибоке розуміння як жити у сучасному динамічному світі.

ВПРОВАДЖЕННЯ STEM-ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС У ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ

Іванова Катерина

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент О. М. Масюк

Сучасні темпи інформатизації, загальна цифровізація системи освіти та перетворення її парадигми призводять до невід'ємних змін самих підходів до навчання. Завдання вчителя — зацікавити учнів науковою сферою, викликати інтерес до інноваційних процесів, адже від цього залежить рівень обізнаності нашого майбутнього суспільства. З цією метою в початкових класах запроваджують STEM-технології (Science - науки, Technology - технології, Engineering - інженерія, Mathematics - математика).

STEM – нова освітня технологія, що поєднує у собі кілька предметних галузей, як інструмент розвитку критичного мислення, дослідницьких компетенцій та навичок командної роботи. STEM-технологія дозволяє використовувати наукові методи, технічні програми, математичне моделювання, інженерний дизайн, що веде до формування в учнів інноваційного мислення, умінь і навичок XXI століття.

Для учнів початкових класів впровадження STEM-освіти передбачає формування вміння критично мислити, здатності до взаємодії та комунікації, творчого підходу до спільної справи. Таким чином, у дітей формуються основні навички майбутнього 4К: комунікація, кооперація, критичне мислення, креативність.

Чому ж необхідно вчитися і вчити, щоб досягти особистісного розвитку кожної дитини, яка має жити у високотехнологічному світі? Важливо, щоб кожна дитина вчасно зрозуміла, який напрямок її цікавить для того, щоб вона ним захопилася ще в школі і продовжила набувати освіту та розвиток у цьому напрямі. Тому в сучасному світі перед учителем стоїть відповідальне завдання: навчити дітей розвивати інтуїцію, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, шукати закономірності, вирішувати проблемні завдання.

Відомо, що інформації сьогодні настільки багато, а інструменти для розваг настільки різноманітні, що маленька дитина може загубитися у величезному цифровому світі. Отже, вчителю необхідно вибрати для організації інструменти, які зрозумілі дітям, які дозволять розвивати в них різні компетенції. І для цього не обов'язково мати дорогі STEM-набори, адже креативний і творчий вчитель зможе знайти їм альтернативу, використавши доступні матеріали. Наприклад: виготовити «Трав'яничка», використавши лише тирсу; насіння злаків (ячмінь, пшениця) або насіння газонної трави; капронові шкарпетки; ножиці; клей; фарби та ложку. Або зробити «Лаву в пляшці» з соняшникової олії, води, пляшки, фарби, оцту і соди; зробити парашут із пластикового стаканчика та пластикового пакету для сміття; створити «Кімнату художника в коробці» засобом STEM-проєкту.

Отже, головна мета використання STEM-технології в освітньому процесі у початковій школі – виховати учня, здатного самостійно переробляти великі масиви інформації, користуватися новими технологіями та творчо підходити до пошуку рішень. На цьому шляху вчитель може використовувати класичні формати роботи, а може покреативити і вигадати власні. Надалі все це дає дитині можливість створювати та презентувати свій власний унікальний продукт, працюючи в команді. Разом ви зможете зробити навчальний процес цікавим та плідним.

ВПРОВАДЖЕННЯ STEM-ОСВІТИ У ПОЧАТКОВУ ШКОЛУ

Халіна Ксенія

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент О. М. Масюк

Актуальність та перспективність дослідження цілей, завдань та змісту STEM-освіти визначаються завданнями, зазначеними Національною стратегією розвитку освіти в Україні, в якій пріоритетом є впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, які забезпечують удосконалення навчально-виховного процесу, ефективність освіти, та підготовку молодого покоління до життєдіяльності в інформаційному суспільстві. Впровадження STEM-освіти у формальну освіту України набирає обертів після затвердження Концепції Нової Української школи (2016р.) та Концепції розвитку природничо-математичної (STEM) освіти (2020р.), які взаємопов'язані та доповнюють одна одну.

Акронім STEM утворився від англійських слів Science–природничі науки, Technology–технології, Engineering–інженерія, проектування, дизайн, Mathematics–математика. STEM-освіта робить навчання значущим для учнів. Навчально-дослідницьке середовище, що створює STEM, дозволяє дітям встановити зв'язок між поняттями, засвоєними на уроці, і тим, як ці поняття застосовуються в реальному світі, в якому вони живуть. Впровадження STEM-освіти у навчально-виховний процес сучасної школи надає можливість розвивати у кожного учня комунікативність, критичне мислення, креативність, інженерну творчість.

Асоціації, що виникають з концепцією STEM-освіти – це, насамперед, робота з обдарованими дітьми; це поглиблене вивчення природничих дисциплін; це програми для учнів старших класів. Проте це - хибне враження, оскільки кожна вікова категорія дітей має певні особливості щодо впровадження STEM–технологій у навчальний процес. Так, основним завданням початкової школи є стимулювання допитливості та підтримка інтересу до навчання і пошуку знань, мотивація до самостійних досліджень, створення простих приладів, конструкцій, науково-технічна творчість молодших школярів. Саме STEM–освіта дозволяє організувати проєкту, навчально-дослідницьку діяльність в школі та у позаурочний час, показати учням, як науковий метод може бути застосований в реаліях повсякденного життя.

Отже, впровадження STEM-освіти у практику шкільного навчання є важливим і пріоритетним для України. STEM-освіта головний акцент робить на вивченні точних та природничих наук, із додаванням потужного інноваційного та технологічного компонентів. Цілком справедливо казати, що STEM – це найкраще освітнє рішення для сучасних фахівців у галузі техніки та технологій. Поряд з цим сьогодні існує ряд проблем, які потребують першочергового розв'язання: оновлення нормативно-правової бази; створення мережі регіональних STEM-центрів (лабораторій); розробка науково-методичного забезпечення та спеціальних засобів навчання, підготовка та перепідготовка науково-педагогічних працівників, здатних втілювати завдання Концепції розвитку STEM-освіти.

ОСВІТНЯ РОБОТОТЕХНІКА В УКРАЇНІ

Вороніна Кристина

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент О. М. Масюк

Сучасний етап розвитку науки й техніки в Україні характеризується зростанням популярності робототехніки та розширенням сфери використання роботів. Робототехніка – це прикладна наука, в якій вивчається проектування, розробка, конструювання, експлуатація та використання роботів. Таким чином підготовка сучасної молоді до конструювання, програмування та використання робототехнічних систем пов'язана з вимогами сьогодення, а саме з появою нових професій даної галузі: оператор роботів, проектувальник роботів, сервісний інженер з робототехніки, програміст з робототехніки, оператор медичних роботів тощо, і, як наслідок, потребою у відповідних фахівцях.

Аналіз останніх досліджень та публікацій (Н. Морзе, Р. Белзецький, Д. Боровик, А. Василюк, М. Гладун, С. Дзюба, О. Задорожна, І. Кіт та ін.) дозволяє зазначити, що на теперішній час в Україні робототехніка є популярним та ефективним методом для активного використання сучасних технологій у виробництві, для підготовки на високому інтелектуальному рівні фахівців, які будуть працювати в умовах інноваційної економіки. Поряд з цим сьогодні у зв'язку із впровадженням STEM-освіти у навчальний процес робототехніка стає освітнім трендом, обов'язковою складовою підготовки майбутніх спеціалістів у галузі високих технологій. Тому сьогодні багато країн, таких як Австралія, Великобританія, Данія, Китай, США, розвивають державні програми в галузі STEM-освіти.

Освітня робототехніка є одним з перспективних та популярних напрямів у розвитку STEM-освіти. Робототехніка - це універсальний інструмент для освіти, який підходить для будь-якого віку - від учнів початкових класів до студентів університетів і науковців. Навчання за допомогою робототехніки надає учням можливість вирішувати реальні життєві проблеми, які потребують знань природничих наук, математики, технічної творчості та креативного мислення.

Отже, на теперішній час існує необхідність у введенні освітньої робототехніки у навчальний процес закладів середньої освіти як обов'язкового компонента шкільної програми. Використання освітньої робототехніки дасть можливість на ранніх етапах виявити технічні нахили учнів і розвивати їх у цьому напрямку, у напрямку формування STEM компетентностей в цілому. Тому вкрай важливою постає проблема підготовки фахівців у галузі робототехніки, а особливо, підготовки майбутніх учителів робототехніки, що у свою чергу потребує оновлення змісту шкільної та університетської освіти.

РОБОТОТЕХНІКА ЯК ОДНА З СКЛАДОВИХ STEM-ОСВІТИ

Черкашева Катерина

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент О. М. Масюк

Стрімкий розвиток ІТ-галузі, робототехніки, нанотехнологій виявляє потребу у досвідчених фахівцях. Сьогодні диктує гостру потребу у якісному навчанні учнів технічним дисциплінам – математики, фізики, інженерії, програмуванню. Одним із пріоритетів модернізації освіти є впровадження STEM-освіти, спрямованої на підготовку фахівців майбутнього, здатних креативно мислити, створювати власні інновації.

STEM-освіта (англійською – Science, Technology, Engineering, Math, що в перекладі означає наука, технологія, інженерія та математика) спрямована на розвиток особистості через формування компетентностей, природничо-наукової картини світу, світоглядних позицій і життєвих цінностей з використанням трансдисциплінарного підходу до навчання, що базується на практичному застосуванні наукових, математичних, технічних та інженерних знань і вмінь для розв'язання практичних проблем для подальшого використання їх у професійній діяльності.

Одним із напрямків STEM-освіти є робототехніка - прикладна наука, яка займається розробкою автоматизованих технічних систем (роботів). Сьогодні STEM-освіта в основному реалізується у позашкільних навчальних закладах. Позашкільна STEM-освіта в державі – це і різноманітні олімпіади, і діяльність Малої академії наук (МАН), і різноманітні конкурси та заходи: Intel Techno Ukraine, Intel Eco Ukraine, фестиваль науки Sikorsky Challenge, наукові пікніки, хакатони тощо.

Запроваджувати робототехніку в навчальний процес можна різними шляхами. Одним з них є участь у програмах, організаторами яких виступає компанія LEGO. Наприклад, FIRST LEGO League (FLL) або Олімпіада з робототехніки за правилами WRO. Знайомити учнів з робототехнікою можна і в рамках роботи різних технічних гуртків. Так, наприклад, STEM-гурток «Технічне конструювання» відкриває можливості для реалізації новітніх освітніх концепцій оволодіння новими вміннями та навичками, розширення сфери інтересів як в учнів, так і в педагогів. Діти вивчають та створюють базові модулі та моделі роботів, знайомляться з основами сучасної робототехніки. Для програмування роботів використовується середовище Mindstorms Education NXT, яке дозволяє використовувати всі базові структури програмування для написання програми керування роботом. Для визначення рівня своїх умінь учасники гуртка постійно беруть участь у різноманітних фестивалях та змаганнях роботів.

Концепція розвитку STEM-освіти (2021р.) наголошує на необхідності впровадження STEM-освіти у навчальний процес загальноосвітньої школи. І робототехніка як одна із технологій STEM-навчання має виконувати освітні функції. Отже, STEM-освіта має запроваджуватися в умовах інтеграції як неформальної, так і формальної освіти.

РОБОТОТЕХНІКА ЯК ПРОВІДНА ТЕХНОЛОГІЯ STEM-ОСВІТИ

Хвостик Анастасія

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент О. М. Масюк

Робототехніка - прикладна наука, яка займається проектуванням, розробкою, будівництвом та використанням роботів та робото-технічних систем. Робототехніка - це впевнене майбутнє завтрашнього дня. Адже майбутнє людства саме за ІТ-відкриттями, а тому майбутньому поколінню необхідно мати гарних спеціалістів у даній сфері.

Освітня робототехніка є обов'язковим предметом у європейських школах, адже вона розвиває навички програмування, алгоритміку, логіку, механіку, математику та технічну творчість. В Україні із впровадженням технологій STEM-освіти у навчальний процес загальноосвітньої школи робототехніка та її елементи знаходять своє місце й у вивченні природничо-математичних дисциплін у початковій школі. Освітня робототехніка є одним з інструментів реалізації STEM-освіти, в якій здійснюється сучасний підхід до впровадження елементів технічної творчості в навчальний процес через об'єднання конструювання та програмування.

Отже, головними завданнями застосування освітньої робототехніки у навчальному процесі початкової школи є забезпечення:

- загального розвитку дитини, зокрема розвитку інтелекту, пам'яті, фантазії, її дрібної моторики;
- перспективного професійного майбутнього;
- досвіду командної роботи;
- формування уміння доводити справу до кінця;
- навчання увазі та посидючості;
- творчого хобі дитини.

Зрозуміло, що робототехніка як прикладна наука займається розробкою автоматизованих технічних систем, тобто роботів. Робот - це досить складна технічна модель. Завдяки роботам можна не тільки грати, а й навчатися. Наприклад, використання програмованого робота на уроці математики дозволить не лише «змусити» його їздити по запрограмованим лініям (трикутник, квадрат, прямокутник і т.ін.), а також він може робити точні вимірювання. Наведемо деякі завдання для учнів рід час вивчення периметру.

Завдання 1. Визначте вид фігури, по якій рухається розумний робот, і знайдіть її периметр. (Опис: Робот рухається по квадрату зі стороною 4дм, називаючи кожну пройдену сторону).

Завдання 2. Визначте вид фігури, по якій рухається розумний робот, і знайдіть її периметр. (Опис: Робот рухається по рівнобічному трикутнику зі стороною 7дм, називаючи кожну пройдену сторону).

Отже, робототехніка як технологія STEM-освіти дозволяє об'єднати теорію і практику, розвинути у дітей технічну творчість, покращити просторове мислення і у подальшому успішно засвоїти геометрію та інженерну справу.

РОБОТОТЕХНІКА ЯК ОДИН ІЗ НАПРЯМІВ ВПРОВАДЖЕННЯ STEM-ОСВІТИ

Євченко Тетяна

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент О. М. Масюк

STEM-освіта передбачає комплексне поєднання науки, техніки, інженерії та математики, а основною її перевагою є практичне застосування набутих знань. STEM-освіта за способами застосування у навчальному процесі передбачає три основні напрями: робототехніка, мейкерство та інтегровані STEM-уроки. Ці три STEM-діяльності часто перетинаються, але кожна має свої особливості.

Робототехніка є напрямом впровадження STEM-освіти, що передбачає проектування, розробку, експлуатацію та використання роботів, а також комп'ютерних систем. За допомогою робототехніки можна сконструювати бойові роботи, літаки-роботи, роботи-маніпулятори, які використовують на заводах, в медицині, а також людиноподібні роботи. Тобто всі ці дивовижні технічні засоби викликають у дітей захоплення і вони хочуть займатися цим родом діяльності.

Якщо робототехніку використовувати в освітньому просторі, то це буде дуже корисно, адже вона спирається на такі дисципліни, як електроніка, механіка, програмування, тому може переплітатися з такими навчальними предметами як математика, фізика, інформатика. Робототехніка підходить як для позашкільної діяльності учнів, так й для інтеграції в уроки природничо-математичного циклу, уроки інформатики, технологій. Є кілька напрямів в конструюванні та програмуванні роботів для навчання: це перш за все, Lego Education WeDo 2.0, Mindstorms EV3, Gigo, Photon, Edison та т.ін. Так, основним навчальним принципом Lego Education є «Навчання через дію». Навчання через дію відбувається тоді, коли дитина створює реальні речі в матеріальному світі і одночасно набуває знань. Тобто знання створюються в результаті діяльності. Відбувається циклічний процес: заново набуті знання дозволяють дитині створювати ще більш складні речі в реальному світі, які в свою чергу приносять додаткові знання, і так далі по циклу. Цей циклічний процес базується на чотирьох освітніх складових: взаємозв'язку, конструюванні, рефлексії та розвитку.

Використання робототехніки у навчальному процесі початкової школи сприяє вихованню в учнів навичок технічної творчості, конструкторського мислення, винахідництва, що у майбутньому може стати для дитини значущим при виборі професії. Робототехніка також впливає на розвиток таких пізнавальних процесів, як мислення, увага, уява, пам'ять, а також емоційних процесів та творчих здібностей.

Отже, сьогодні в Україні робототехніка як напрям STEM-освіти впроваджено в основному у позашкільні навчальні заклади: створено багато STEM-центрів, STEM-шкіл, STEM-гуртків тощо. Поряд з цим важливим завданням педагогічної спільноти України є забезпечення впровадження STEM-напрямів у навчальний процес загальноосвітньої школи.

ЗМІСТ ПРОГРАМА КОНФЕРЕНЦІЇ

Організація роботи.....	3
Секція 1.....	4
Секція 2.....	5
Секція 3.....	6
Секція 4.....	6

МАТЕРІАЛИ КОНФЕРЕНЦІЇ

СЕКЦІЯ 1. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕТОДИКИ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ..... 8

1. Бондаренко Марія, наук. кер.: к.п.н., доц. А.А.Ємець

Робота над поетичними творами як засіб розвитку емоційного інтелекту молодших школярів..... 8

2. Євченко Тетяна, наук. кер.: к.п.н., доц. О.М.Коваленко

Дослідження вміння молодших школярів визначати емоцій, які викликає читання віршованих творів..... 9

3. Рясна Лілія, наук. кер.: к.п.н., доц. А.А.Ємець

Аналіз художніх творів на уроках літературного читання як засіб покращення їх розуміння 10

4. Виходцева Дар'я, наук. кер.: к.п.н., доц. А.А.Ємець

Особливості опрацювання фантастичних творів у початковій школі..... 11

5. Іванова Катерина, наук. кер.: к.п.н., доц. А.А.Ємець

Особливості розкриття проблем булінгу в дитячій літературі..... 12

6. Кривуля Юлія, наук. кер.: к.п.н., доц. А.А.Ємець

Практика розвитку читацької компетентності в учнів початкової школи на засадах проєктної діяльності..... 13

7. Мірошніченко Марина, наук. кер.: к.п.н., доц. А.А.Ємець

Формування позитивного ставлення до книги та читання шляхом застосування літературних івентів..... 14

8. Олефіренко Олена, наук. кер.: к.п.н., доц. А.А.Ємець

Літературно-театральний гурток в системі літературного розвитку молодших школярів..... 15

СЕКЦІЯ 2. УКРАЇНСЬКА МОВА В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ: МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ..... 16

1. Алексєєва Наталія, наук. кер.: викладач Г.В.Левандовська

Особливості формування навички читання молодших школярів в період навчання грамоти..... 16

2. Лукієнко Тетяна, наук. кер.: викладач Г.В.Левандовська

Диференційований підхід до учнів у процесі навчання грамоти..... 17

3. Капуста Людмила, наук. кер.: к.п.н., доц. В.В.Партола

Питання формування навичок звукового аналізу у дітей молодшого шкільного віку з дисграфією..... 18

4. Комишан Марина , наук. кер.: к.п.н., доц. В.В.Партола Зміст логопедичного впливу на корекцію звуковимови у дітей старшого дошкільного віку з дислалією.....	19
5. Петухова Анастасія , наук. кер.: викладач Г.В.Левандовська Використання усної народної творчості як важлива умова розвитку мовленнєвої діяльності.....	20
6. Резінова Анна , наук. кер.: викладач Г.В.Левандовська Розвиток діалогічного мовлення молодших школярів на уроках української мови.....	21
7. Сіненко Юлія , наук. кер.: к.п.н., доц. В.В.Партола Особливості педагогічної роботи з дітьми з порушенням мовлення (дислалія).....	22
8. Шиян Поліна, Пегліваян Діана , наук. кер.: к.п.н., доц. А.А.Ємець Шляхи формування мовлення українською в російськомовних дошкільників.....	23
9. Дудка Ольга , наук. кер.: к.п.н., доц. А.А.Ємець Розвиток навичок мовлення українською в російськомовних першокласників.....	24
10. Хвостик Анастасія , наук. кер.: к.п.н., доц. Ю.М.Тельпуховська Використання технології інтерактивного навчання на уроках української мови в початкових класах.....	25
СЕКЦІЯ 3. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ ПРИРОДНИ- ЧИХ ДИСЦИПЛІН У СУЧАСНІЙ ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	26
1. Кухар Катерина , наук. кер.: к.п.н., доц. Л.В.Любчак <i>Вінницький державний педагогічний університет імені М. Коцюбинського</i> Реалізація інтегрованого підходу у навчанні молодших школярів (з досвіду В. О. Сухомлинського).....	26
2. Халіна Ксенія , наук. кер.: д.п.н., проф. О.М.Іонова Екологічне виховання молодших школярів як актуальна психолого-педагогічна проблема.....	27
3. Петухова Анастасія , наук. кер.: к.п.н., доц. Н.М.Смолянчук Безпечний освітній простір як умова успішного навчання в НУШ.....	28
4. Бондаренко Марія , наук. кер.: к.п.н., доц. О.М.Масюк Організація stem-уроків «Я досліджую світ» у початковій школі.....	29
СЕКЦІЯ 4. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ МАТЕМАТИЧ- НИХ ДИСЦИПЛІН У СУЧАСНІЙ ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	30
1. Зінов'єва Вероніка , наук. кер.: к.п.н., доц. О.М.Масюк Розвиток математичних здібностей учнів початкової школи.....	30
2. Губанова Олександра , наук. кер.: к.п.н., доц. О.М.Масюк Прийоми підвищення пізнавальної активності учнів початкової школи у процесі формування обчислювальної компетентності.....	31
3. Петрова Анна , наук. кер.: д.п.н., проф. О.М.Іонова Формування логічного мислення в учнів початкової школи на уроках математики.....	32

4. Култигіна Анастасія , наук. кер.: д.п.н., проф. О.М.Іонова Формування прийомів самоконтролю в учнів початкових класів.....	33
5. Черниш Тетяна , наук. кер.: к.п.н., доц. Л.В.Любчак <i>Вінницький державний педагогічний університет імені М. Коцюбинського</i> Розвиток уміння орієнтуватися в часі та берегти його як важливе загальнонавчальне уміння першокласників.....	34
6. Щукіна Анастасія , наук. кер.: к.п.н., доц. О.М.Масюк Формування в учнів логічного мислення під час вивчення типових задач з пропорційно залежними величинами.....	35
7. Гуріна Софія , наук. кер.: к.п.н., доц. О.М.Масюк Застосування диференційованого підходу під час навчання розв'язувати сюжетні задачі учнів з порушеннями інтелектуального розвитку.....	36
8. Ведь Ірина , наук. кер.: к.п.н., доц. О.М.Масюк Вивчення табличного множення і ділення.....	37
9. Виходцева Дарія , наук. кер.: к.п.н., доц. О.М.Масюк STEM - сучасний інноваційний підхід в освіті.....	38
10. Іванова Катерина , наук. кер.: к.п.н., доц. О.М.Масюк Впровадження STEM -технологій в освітній процес у початкових класах....	39
11. Халіна Ксенія , наук. кер.: к.п.н., доц. О.М.Масюк Впровадження STEM-освіти у початкову школу.....	40
12. Вороніна Кристина , наук. кер.: к.п.н., доц. О.М.Масюк Освітня робототехніка в Україні.....	41
13. Черкашева Катерина , наук. кер.: к.п.н., доц. О.М.Масюк Робототехніка як одна з складових STEM-освіти.....	42
14. Хвостик Анастасія , наук. кер.: к.п.н., доц. О.М.Масюк Робототехніка як провідна технологія STEM-освіти.....	43
15. Євченко Тетяна , наук. кер.: к.п.н., доц. О.М.Масюк Робототехніка як один із напрямів впровадження STEM-освіти.....	44

Наукове видання

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ
МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ**
МАТЕРІАЛИ
НАУКОВОЇ ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ
ФАКУЛЬТЕТУ ПОЧАТКОВОГО НАВЧАННЯ

Збірник тез наукових доповідей

ВИПУСК 12

За загальною редакцією доктора педагогічних наук,
завідувачки кафедри теорії і методики викладання філологічних
дисциплін у дошкільній, початковій і спеціальній освіті
ХНПУ імені Г.С. Сковороди
Лідії Петрівни Ткаченко

Відповідальний за випуск: Л.П. Ткаченко
Комп'ютерна верстка: О.М. Коваленко
Коректор: І.О. Купіна

Тези друкуються в авторській редакції

**Відповідальність за дотримання вимог
академічної доброчесності та зміст несуть автори**

Підписано до друку 10.08.2022 Ум. друк. арк. 3,0